

Pasaules latviešu kultūras konference Cēsīs

SALLIJA BENFELDE

Divas dienas, 29. un 30. septembrī, Pasaules latviešu mākslas centrā (PLMC) un Vidzemes koncertzālē Cēsīs notika Pasaules latviešu kultūras konference, kuŗas galvenās temas bija latviskās identitātes nozīme kultūrā, valodas vienotība un atšķirības, kā arī dziesmu un deju nozīme latviskās kopības uzturēšanā ārpus Latvijas.

Pirms konferences Amerikas latviešu apvienības Kultūras nozares vadītāja Līga Ejupe sacīja: “Mēs, tie, kuŗi dzīvo ārpus Latvijas, jau gadiem zinām – kultūra ir tā, kas mūs cieši saista ar Latviju. Kultūra ir kā lime, kas satur kopā latviešu sabiedrību ASV, Kanādā un citur pasaulē un savieno mūs ar tautu Latvijā.” Konference to vēlreiz apliecināja.

Šais dienās Cēsīs satikās latviešu kultūras un mākslas personības un diskutēja gan stāstīja par savu pieredzi, gan dalījās pārdomās par to, kas dažādās mākslas un kultūras nozarēs latviešiem aktuāls.

Abas konferences dienas vainagoja koncerti – sestdien atklāšanas koncertā pēc PBLA Kultūras fonda valdes priekšsēdētāja Jura Ķeniņa uzrunas skanēja latviešu mūzikas retumi – Tālivalža Ķeniņa

CĒSIS, 2019. GADA 29.-30. SEPTEMBRIS

Koncerts vijolei un simfoniskajam orķestrim, Jāņa Kalniņa koŗmūzika un Alfrēda Kalniņa “Jūra” un “Pastardiena”. Pirmdien pēc konferences priecēja pasaules latviešu koŗa mūzikas koncerts, kuŗā skanēja B. Skultes, J. Kalniņa, H. Pavaŗaŗa, J. Norviŗa, L. Apkalna, A. Jēruma, T. Ķeniņa, A. Jansona, I. Ramiņa, G. Geduŗa, D. Aperānes, E. Mačēna u. c. komponistu koŗa miniatūras.

PBLA aktīvistu pēc labi padarīta darba

Runā māksliniece Guna Muntheima

Dainis Mjartāns skaidro Valdim Prancānam Z. Sapieŗa mākslu

Uzstājas mākslas zinātniece Elita Jansone

PBLA Kultūras fonda priekšsēdētājs Juris Ķeniņš runā orķestra priekŗā – sev ierastajā vidē

Latvisko norišu kalendārs

2. lpp.

Par Valsts prezidenta E. Levita vizīti ASV

3. lpp.

Franka Gordona un Sallijas Benfeldes komentāri

5. lpp.

Par baltieŗu ģenerāļiem Sibirijā

8. – 9. lpp.

Ērkŗķainais ceļŗ uz demokrātiju

9. lpp.

Young Audiences Latvijas skolās

11. lpp.

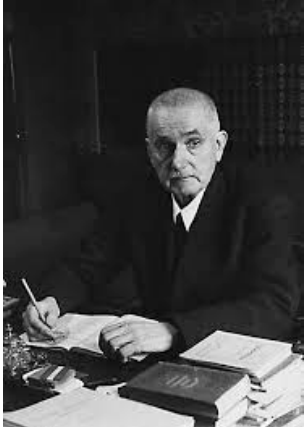

LATVISKO NORIŠU KALENDĀRS

27. SEPTEMBRIS

Endzelīns un LU simtgade

LU 100. gadadiena ir laba reize, lai atcerētos un pieminētu savā ziņā spēcīgāko LU stūrakmeni – valodnieku profesoru Jāni Endzelīnu.

Šāda piemiņa jau drīz notiks simboliski zīmīgā vietā – Rīgā, Raiņa kapos, pie Jāņa Endzelīna atdusas vietas – piektdien, 27. septembrī, plkst. 12.

Kad neatkarīgā Latvijas republika bija nodibināta tikai nepilnu gadu agrāk, tad jau drīz, 1919. gada 28. septembrī, dibināja Latvijas Universitāti. Tad tūlīt pat arī, jau 1920. gadā, LU filoloģijas un filozofijas fakultātē, kā mācībspēks darbu sāka profesors Jānis Endzelīns. Šādi mūsu *Alma mater* LU bija likts pamats baltu valodu zinātnei un pētniecībai, ko Endzelīns turpināja visu savu mūžu – bez tam arī darbojoties Terminoloģijas komisijā, Filologu biedrībā, RLB Zinību komisijā, vēl neskaitāmās ārvalstu zinātņu biedrībās. Tādējādi Endzelīns arī vispārējā filoloģijas pētniecībā pavēra logu baltu valodu zinātnei un viņa vārds un nozīme ir cieņā joprojām pasaules valodniecībā.

Īpaši atzīmējams ir Endzelīna redaktora un paša darbs pie monumentālās Kārļa Milenbacha Latviešu valodas vārdnīcas. Tādējādi tagad, atskatoties Latvijas Valsts un Latvijas Universitātes simtgadēs, gribam pieminēt arī otru mūsu valodas dižgaru Kārli Milenbachu. Arī viņa atdusas vietā Rīgā, Lielajos kapos, nesēn ir droši nostabilizēti pamati Milenbacha piemineklim.

Tagad, LU simtgadē, gan tomēr der arī pieminēt savulaik labi iecerēto, malā pabīdīto, vēl neīstenoto Endzelīna darbības vietu – Latvijas Universitātes, Zinātņu akadēmijas un Rīgas Latviešu biedrības – kopējo projektu: Milenbacha un Endzelīna pieminekli – parka aplītī, iepretī LU galvenās ēkas ieejai. Pat Rīgas Dome tolaik savā nākamajā budžetā jau bija iezīmējusi nopietnu summu naudas, lai sakārtotu pieminekļa apkaime.

Mūsu valsts un kultūras nozīmīgākās vērtības – brīvība un valoda būtu, netālu viena otrai blakus – tādējādi mums pašiem un mūsu draugiem uzskatāmi: Brīvības pieminekli un dižo valodnieku/zinātnieku pieminekli pretī mūsu LU!

Vēsturiskie pagājušās simtgades likoči šo abu valodnieku

nozīmi mūsu tautas apziņā nobīdījuši pagātnē. Vēl gan pastāv dzīva cerība, ka jaunajā simtgadē un pašu noteiktā valstī reiz arī atdzīvosies šo patieso vērtību nozīme un izpratne – kāda tā mūsu valodai jau ir Eiropā un pasaules zinātnē.

Bij. RLB LVAK vadītāja, Maija Sinka-Gobiņa

3. OKTOBRIS

Koklētāju nometne "Kokles balss pasaulē" Driedorfā, Vācijā

Koklēšana, spēles prasmju attīstīšana, spēlēšanas tehnikas, improvizācija, tradicionālā dziedāšana, tautasdziesmu stāsti, zaptēšana, muzicēšana, draudzēšanās mūzikā, sadziedāšanās, vakarēšana.

Laiks: 3. – 6. oktobris

Vieta: *Kreisjugendheim Heisterberg, Am Weiher 2, 35759 Driedorf-Heisterberg.*

Grupas: pilnīgie iesācēji, mūžīgie iesācēji, jaunie koklētāji (12 – 18 gadi), prasmīgie spēlētāji.

3. OKTOBRIS

Adelaidē radio latviešu valodā

Ceturtdienās no plkst. 19 – 20 5EBI-FM 103.1MHz vai tiešraide internetā: www.5ebi.com.au.

7. OKTOBRIS

Semināru cikls: Kā atgriezties Latvijā? 4. cikls – Latgale

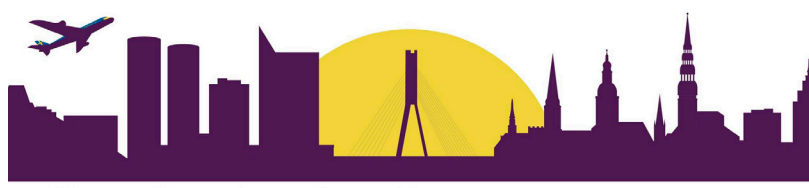
4. seminārs – Latgale, 7. oktobrī plkst. 18 – 20, Latvijas vēstniecībā Stokholmā, Zviedrijā, *Odengatan 5*. Ja interesējies par darba iespējām Latvijā, skolas gaitām bērniem un sadzīviskiem jautājumiem, piedalies informatīvajos semināros par:

- Vakancēm Latvijā reģionos un prasībām potenciālajiem darba ņēmējiem;
- Atbalsta iespējām remigrantiem, t.sk. ģimenēm ar skolas vecuma bērniem;
- Novadniekiem, kuri atgriezušies, viņu pieredzi un iespējamo sociālo atbalstu;
- Latviešu valodas apguvi talmācībā bērniem un pieaugušajiem.

Semināros klātienē vai tiešsaistē būs iespēja uzdot jautājumus: Reģionālajiem remigrācijas koordinatoriem; Biedrības "Ar pasaules pieredzi Latvijā" (AppLV) biedriem, kas

SARUNU CIKLS - KĀ ATGRIEZTIES LATVIJĀ?

Latvijas vēstniecībā Stokholmā

atgriezušies Latvijā no ārvalstīm un var iepazīstināt ar savu pieredzi un sniegt noderīgus padomus;

Neatkarīgās izglītības biedrības (NIB) pārstāvētajām skolām reģionos, kuras uzņem remigrējošus bērnus;

Darba devēju platformai "YourMove".

Plānotie datumi pieciem reģionālajiem semināriem:

4. Latgale – 7. oktobris

5. Zemgale – 21. oktobris

Semināri notiks Latvijas vēstniecībā Stokholmā, Zviedrijā, *Odengatan 5* no plkst. 18 – 20 (pēc Zviedrijas laika).

Semināri ir bezmaksas, bet klātienē dalībai obligāta iepriekšēja pieteikšanās, jāņem līdzi personu apliecinošs dokuments.

8. OKTOBRIS

Latvijas filmu cikls Berlīnē

Latvijas vēstniecība Berlīnē, sadarbībā ar Berlīnes kinoteātri Kino Krokodil (Greifenhagener Str. 32, 10437 Berlin), aicina apmeklēt Latvijas filmu ciklu "Vai viegli būt jaunam? Latvijas jaunatne un Trešā Atmoda".

Šo filmu ciklu atklāsim š. g. 8. oktobrī ar leģendāro Jura Podieka filmu "Vai viegli būt jaunam?" Bet jau 20. septembrī aicinām uz vācu režisora Rainer Kormers dokumentālo filmu "Letztischer Sommer".

Infomācija par Latvijas filmu ciklu kinoteātri *Kino Krokodil* vēl sekos atsevišķi. Papildu informācija pieejama arī kinoteātra mājaslapā.

Kino Krokodil

08.10. – 26.10.2019 sadarbībā ar Latvijas Republikas vēstniecību Vācijā

Otrdiena, 08.10. *Eröffnung - Ist es leicht, jung zu sein?*

VAI VIEGLI BŪT JAUNAM – IS IT EASY TO BE YOUNG (1986) Juris Podnieks

Sestdiena, 12.10. – Lailas Pakalniņas īsfilmas

VEĻA – THE LINEN / DIE WÄSCHE (1991)

PRĀMIS – THE FERRY / DIE FÄHRE (1994)

PASTS – THE MAIL / DIE POST (1995)

BUSS – THE BUS / DER BUS (2004)

16.11.
2019.

VALSTS SVĒTKU
PRIEKŠVAKARĀ
GALVEJĀ

LATVIEŠU
STIPRO
ĢIMENŪ
GODINĀŠANA
ĪRIJĀ

Svinēsim valsts svētkus
UN SUMINĀSIM PĀRUS
kas šogad svin
10,15,20,25,30,35 ...
kāzu jubilejas
Pieteikumus aicinām
sūtīt uz e-pastu
dina.bergholca@inbox.lv
līdz 31.08.2019.

Vairāk infomācijas:
Dina 0892353932
Linda 0879091689

Otrdiena, 15.10. Ivars Seleckis
ŠĶĒRSIELA – CROSSROAD
STREET (1988)

Sestdiena, 26.10. – *Wilde
Technojahre* Rīgā
DEJŪ LAIKMETS – ERA OF
DANCE (2017) Viktors Buda

"CARNIVAL YOUTH" KONCERTTŪRE

Bilētes: carnivalyouth.lv/tour

10. oktobris – *Substanz*, Munich, Germany

11. oktobris – *Gaskessel*, Bern, Switzerland

12. oktobris – *Bogen F*, Zurich, Switzerland

14. oktobris – *Molotow*, Hamburg, Germany

15. oktobris – *Kantine Am Berghain*, Berlin, Germany

16. oktobris – *Ostpol*, Dresden, Germany

18. oktobris – *Goldmucke*, Düsseldorf, Germany

19. oktobris – *The great Räng Teng Teng*, Freiburg, Germany

20. oktobris – *White Noise*, Stuttgart, Germany

18. OKTOBRIS

Magnetic Latvia Kino konference

Latvijas Investīciju un attīstības aģentūra (LIAA) aicina kino producentus un filmu nozares profesionāļus piedalīties *Magnetic Latvia* Kino konferencē, kas notiks 2019. gada 18. – 19. oktobrī Rīgā.

Kino tirgus attīstībai Ziemeļeiropā paredzētās *Magnetic Latvia* Kino konferences pirmajā dienā runātāji pievērsīsies izaicinājumiem un faktoriem, ar ko mazām valstīm jāreķinās starptautiskajā mārketingā, apgūstot pasaules tirgus un izceļot vietējo ražojumu vērtību globālajā arēnā.

Otrajā dienā aicinām viesus gūt pieredzi un neizmirstamus iespaidus filmēšanas vietu lokāciju apskates tūrē.

Kino konferences mērķis ir sekmēt biznesa attiecību veidošanu un pieredzes apmaiņu starp Latvijas kino profesionāļiem un ārvalstu producentiem, diskutēt par nozares aktualitātēm un jaunākajām tendencēm, prezentēt Latvijas filmu studijas un producentu apvienības ārvalstu sadarbības partneriem, kā arī aizraujošā filmēšanas vietu lokāciju tūrē atklāt Latviju kā potenciālu sadarbības partneri jaunu kopprojektu īstenošanai.

Vairāk info un pieteikšanās dalībai rigafilmforum.lv.

24. OKTOBRIS

Latvju danči

No 2019. gada septembra sāksim nu jau trešo Latvju danču sezonu Hamburgā. Arī šajā gadā mūsu danču vakaru galvenās iezīmes: kopīgs prieks, kopīga jaunu danču apgūšana, kopīga dancošana un vienkārši kopā pabūšana. Mūsu danču vakari arī šogad notiks reizi mēnesī ceturtdienās.

Ģimnazijas "Sankt-Ansgar-Schule" ēkā ar nosaukumu "Friedrich-Spee-Haus", Bürgerweide 33, 20535 Hamburg, ieeja no *Alfredstraße (U-Bahn U1 un U3 Lübecker Straße 450 m)*.

Nāc un uzdanco kopā ar mums! Ieeja par brīvu. Pricēsimies par ziedojumiem.

Kalendārs tapis sadarbībā ar latviešiem.com

LATVIJA DIENU RITĒJUMĀ

***

Valsts prezidents Egils Levits vizītē ASV

Lai varētu efektīvi cīnīties ar aktuālajām problēmām, Apvienoto Nāciju Organizācijai (ANO) ir jāmainās līdzī laikam, uzrunā ANO Ģenerālās asamblejas sesijas dalībniekiem Ņujorkā sacīja Latvijas Valsts prezidents Egils Levits. Gan savas runas sākumā, gan arī noslēgumā viņš īsi atgādināja Latvijas un Baltijas vēsturē svarīgus notikumus un uzsvēra, cik svarīgi ir izmantot multilaterālisma sniegtās iespējas. “Lai saglabātu mieru un drošību pasaulē, starptautiskajai kārtībai ir jābūt stabili veidotai uz multilaterālisma, iekļautības un tiesību noteikumos balstītiem principiem. Tās aizsargāšana un stiprināšana ir mūsu kopīgs uzdevums. Apvienoto Nāciju Organizācija ir un būs multilaterālisma un tiesību noteikumos balstītas pasaules kārtības centrālā institūcija,” runas sākuma daļā pauza Valsts prezidents.

Pēc viņa teiktā, pieredze rāda, ka visefektīvāk var sasniegt vēlamu, darbojoties tieši daudzpusējā formātā, tādēļ arī Latvija aktīvi izmanto visas iespējas padarīt mūsu pasauli miermīlīgāku un taisnīgāku. Kārtība, kas balstās uz daudzpusēju sadarbību, nepieļauj ANO Statūtos iestrādāto mērķu un principu neievērošanu no ANO dalībvalsts puses attiecībā uz kādas citas valsts teritoriālo nedalāmību un suverēnātāti, uzsvēra Levits. Šajā kontekstā viņš atgādināja, ka Krievija joprojām pārkāpj starptautisko tiesību principus, turpinot ignorēt kā Ukrainas, tā arī Gruzijas teritoriālo nedalāmību. “Šāda klaja necieņas izrādīšana starptautisko tiesību principiem nedrīkst kļūt par jaunu normu. Latvijas piemērs rāda, ka tiesiskuma, demokrātijas un cilvēktiesību principu garantēšana ir svarīgs priekšnosacījums tam, lai valsts varētu veiksmīgi pilnveidoties. Tādēļ Latvija ir gatava aktīvi piedalīties šo principu nostiprināšanā starptautiskajās tiesībās,” sacīja Valsts prezidents. Runas izskaņā Levits atgādināja par *Baltijas ceļu* un par to, cik daudz kopš tā laika Latvija ir sasniegusi. “Pēdējo 30 gadu gaitā Latvija un tās iedzīvotāji ir piedzīvojuši iespaidīgas pārmaiņas. Uzskatu, ka arī ANO ir jāmainās – jāpielāgojas mūsdienu apstākļiem, lai varētu cīnīties ar šobrīd aktuālajām problēmām,” sacīja Valsts prezidents. Viņš mudināja ANO izmantot laiku, kas atlicis līdz tās dibināšanas 75. gadadienai, lai padarītu organizācijas darbu mērķtiecīgāku un vērtīgāku. “Dosim jaunu sparpu organizācijas darbam pie iekšējām reformām, it īpaši pie Drošības padomes pārveides. ANO ir jāattīstās, lai tā nezaudētu savu ietekmi,” uzsvēra Levits. Viņš norādīja, ka ANO Statūtos ierakstītie principi mūsdienās ir tikpat aktuāli

kā to pieņemšanas brīdī pirms 74 gadiem. “Man ir liels prieks, ka Latvijai tagad ir brīvība dzīvot saskaņā ar šiem principiem savā zemē, kā arī atbildība tos aizstāvēt visā pasaulē,” savu runu ANO Ģenerālās asamblejas sesijas dalībniekiem noslēdza Levits.

***

Valsts prezidents iesniedz ANO Latvijas deklarāciju

Valsts prezidents Egils Levits 24. septembrī Ņujorkā ANO Ģenerālās asamblejas laikā iesniedza deklarāciju, kas apstiprina, ka Latvija pievienojas Starptautiskās tiesas obligātajai jurisdikcijai. E. Levits norāda: “Tas, ka Latvija pievienojas Starptautiskās tiesas obligātajai jurisdikcijai, apliecina mūsu valsts gatavību pilnībā iesaistīties starptautiskajā sistēmā un likuma varas nostiprināšanā. Šis solis dos iespējas Latvijai, ja nepieciešams, vērsties pret valstīm, kas nepildītu to starptautiskās saistības pret Latviju.”

Deklarācija sagatavota atbilstoši Saeimas 2017. gada 30. novembrī pieņemtajam likumam, ar ko Latvija atzīst ANO ietvaros izveidotās Starptautiskās tiesas obligāto jurisdikciju. Līdz ar to Latvija varēs vērsties un būt viena no pusēm Starptautiskajā tiesā, lai risinātu starptautiskus strīdus. Starptautiskā tiesa izveidota 1945. gadā, un tā ir galvenā ANO juridiskā institūcija miermīlīgai juridisko starptautisko strīdu norēgulēšanai. Tās lēmumi ir saistoši konkrētajos tiesas procesos iesaistītajām valstīm. Starptautiskās tiesas obligāto jurisdikciju šobrīd ir atzinušas 73 pasaules valstis, tostarp 23 Eiropas Savienības. Jāpiemin, ka Latvija bija atzinusi Starptautiskās tiesas priekšteces – Pastāvīgās starptautiskās tiesas – jurisdikciju pirms Latvijas okupācijas 1940. gadā. 25. septembrī ANO Ģenerālās asamblejas laikā Ņujorkā Valsts prezidents Egils Levits piedalījās ANO Ilgtspējīgas attīstības mērķu 6. paneldiskusijā “Redzējums 2020–2030” un pastāstīja par Latvijas pieredzi Nacionālā attīstības plāna 2027 (NAP 2027) izstrādē.

Paneldiskusija

25. septembrī Valsts prezidents Egils Levits ANO Ģenerālās asamblejas laikā tikās ar Gruzijas prezidentu Salomi Zurabišvili (*H. E. Ms Salome Zourabichvili*), pārrunājot pozitīvās divpusējās attiecības, Eiropas Savienības (ES) Austrumu partnerības, ANO dienaskārtību un Eiropas Padomes aktualitātes.

Egils Levits tiekas ar Gruzijas prezidentu Salomi Zurabišvili

E. Levits atkārtoti uzsvēra, ka Latvija atbalsta Gruzijas teritoriālo integritāti, ko arī atzīmēja savā uzrunā ANO Ģenerālās asamblejai. S. Zurabišvili pateicās par izpratni un sniegtu atbalstu. Gruzijas prezidente sarunā pastāstīja par savas valsts progresu, īpaši akcentējot reformu gaitu tieslietu jomā. E. Levits un S. Zurabišvili runāja par ES Austrumu partnerības stiprināšanu un Gruzijas eiroatlantisko virzību.

27. septembrī Valsts prezidents Egils Levits, noslēdzot vizīti Amerikas Savienotajās Valstīs, apmeklēja vienu no ASV un pasaules prestižākajām universitātēm – Prinstonas Universitāti.

Tiekoties ar universitātes studentiem un profesoriem (*attēlā*), E. Levits runāja par Latvijas redzējumu uz Baltijas un Ziemeļvalstu sadarbību aktuālajā Eiropas Savienības un globālo izaicinājumu situācijā. Tāpat tika uzsvērtas transatlantisko attiecību stiprā saikne, kas, par spīti atšķirīgajam skatījumam uz atsevišķiem jautājumiem, ir nemainīgi spēcīga.

***

Valsts prezidents apmeklēja Ipiķus

Valsts prezidents Egils Levits apmeklēja Ipiķu pagastu, tiekoties ar vietējiem lauksaimniekiem, kultūras cilvēkiem un Igaunijas pilsētas Moisakilas iedzīvotājiem.

Ipiķu apmeklējuma laikā // Foto: Valsts prezidenta kanceleja

Prezidents ar lielu atzinību novērtēja Ipiķu brīvprātīgā entuziasta Maira Čukura un Tārtu Seppa biedrības darbu, atjaunojot slaveņu igauņu mitologa un tulkotāja Reiņa Seppa mājas “Eglītes”, kurās tapuši daudzi tulkojumi, tai skaitā islandiešu “Eddas dziesmas”. E. Levits kopā inaugurācijas ir apmeklējis visas inaugurācijas runā minētās Latvijas robežvietas, uzsverot vienvērtības principu attiecībā pret visām mūsu zemes vietām. Atbildot uz Ipiķu iedzīvotāju jautājumiem, prezidents to pamatoja.

***

Iznākusi Vairas Viķes-Freibergas jaunākā grāmata

Latvijas Kultūras akadēmijā atvēršanas svētkos piedzīvoja eksprezidentes Vairas Viķes-Freibergas jaunā grāmata *The Singer of Songs. On Cognitive Schemas and Sequential Structuring in Longer Latvian Folk Songs*, kas izdota apgādā “Zinātne”.

Grāmata veltīta “Pagātnes un tagadnes manas zemes dziedātājiem, atceroties 1918. gada 18. novembra Latvijas Neatkarības deklarācijas simtgadi.” Savā Facebook kontā raksta eksprezidente. Grāmatas, kas rakstīta angļu valodā, nolūks ir uzskatāmi demonstrēt, ka bez liriskās tautas dzejas izpratnes nav iespējams izprast mutvārdu daiļrades dziļāko būtību, lai arī starptautiskā pētniecība parasti pievērsusies tikai episkiem dziedājumiem, balāžu tradīcijām un mītiem. Sējumā sešas nodaļas analizēti gaļāko dziesmu ceri no plašā precību dziesmu tematiskā cikla, rādot, kā garākās dziesmas gan vadās pēc tām īpatnējām uzbūves shēmām, gan arī satur fragmentus vai modulārus, kas atrodami citviet dainu pūrā kā atsevišķas četrtrindes vai seštrindes. Dziesmas citētas oriģinālā, līdz ar tulkojumiem angļu valodā, vairākām dziesmām iekļautas arī melodijas. Grāmatas atvēršanas svētkos klāt bija arī pašreizējais prezidents Egils Levits, kurš savā uzrunā pauza, ka gan Viķe-Freiberga pati, gan šī grāmata aptver visus trīs aspektus – politisko, sabiedrisko un zinātnisko.

***

Aizsardzības ministrija rosinās Latvijā

veidot militāro kadetu skolu, intervijā LNT raidījumā *900 sekundes* sacīja aizsardzības ministrs Artis Pabriks (AP). Ministrs stāstīja, ka šajā skolā jaunieši varēs iestāties pēc 9. klases un papildu vidusskolas temām apgūt militāro mācību. Pēc viņa teiktā, šādu pieeju īsteno daudzas citas Eiropas valstis un arī ASV.

Līdz ar to AM arī lūkosies pēc starptautiska partnera. Pabriks pieļāva, ka šis partneris varētu būt ASV, bet neizslēdza arī citus variantus. “Mēs vēlamies, lai šī būtu augstas klases kadetu skola,” uzsvēra Pabriks. Skolu plānots veidot Kurzemē, senajā Rudbāržu muižā, kas atrodas netālu no jaunas militārās infrastruktūras, armijas poligoniem Kurzemē, sacīja Pabriks. “Es ceru, ka tā būs jauna tradīcija Latvijas militārajā sagatavošanā un arī militārajā vēsturē,” uzsvēra ministrs.

***

Tiesa aptur Muižniekam nelabvēlīgo valdības lēmumu

Administratīvā rajona tiesa apturējusi Latvijas Universitātes (LŪ) rektoram Indriķim Muižniekam nelabvēlīgo Ministru kabineta lē-

mumu, ar ko viņš netika apstiprināts LŪ rektora amatā, informēja tiesā. Apturot Ministru kabineta rīkojuma darbību, tiek apturētas visas ar to radītās tiesiskās sekas. Tādējādi Guido Straube zaudē rektora vietas izpildītāja statusu un par rektora pienākumu izpildītāju ir atzīstams pieteicējs. Tāpat šobrīd ir zudis tiesiskais pamats atkārtoti organizēt rektora vēlēšanas, skaidroja tiesā.

Šis tiesas lēmums nozīmē, ka līdz brīdim, kad lieta tiks izskatīta pēc būtības, jūnijā notikušās rektora vēlēšanas ir uzskatāmas par leģitīmām. Tiesa pirmšķietami secināja, ka daļa no rīkojumā norādītajiem pārkāpumiem nav konstatējami, savukārt daļai nav tiesiskas nozīmes, jo tie nav tieši saistīti ar rektora ievēlšanu vai nebūtiski.

***

LTV raidījums iegūst augstāko Eiropas apbalvojumu

Latvijas Televīzijas (LTV) Ziņu dienesta raidījums “Aizliegtais paņēmiens” 24. septembrī Romā ieguvis augstāko novērtējumu Eiropas raidorganizāciju apvienības (EBU) Radošuma forumā. Raidījuma komanda pērn, gatavojoties Saeimas vēlēšanām, radīja jaunu un Latvijas televīzijās neredzētu pārbaudījumu partiju līderiem – “Izlausšanās spēli “Latvija”. Tagad tas atzīnīgi novērtēts Eiropas mediju un televīzijas formātu profesionāļu vidū. Forumā par labāko oriģinālformātu sacentās 18 dažādi televīziju radītie formāti. bet “Aizliegtā paņēmiens” radītais atzīts par labāko un radošāko projektu. Raidījuma “Aizliegtais paņēmiens” vadītājs ir Guntis Bojārs.

***

Par godu valstu draudzībai Rīgā būs Ukrainas dārzs

Rīgas dome atbalstījusi ieceru Maskavas priekšpilsētā esošā Klusā dārza daļai piešķirt paralēlnosaukumu – Ukrainas dārzs.

Ar šādu lūgumu pašvaldībā vērsies Ukrainas vēstnieks Latvijā, kurš šādu nosaukumu vēlējis piešķirt skvēram starp Lāčplēša ielu un Firsas Sadovņikova ielu. Tomēr Rīgas vietvārdu un pilsētvieses objektu nosaukumu komisija lēmumu par labu teritorijai Klusajā dārzā. Plānots, ka Ukrainas dārzs atradīsies teritorijā uz Jēkabpils ielas. Kopējā parka platība ir 4,73 hektāri. Ukrainas galvaspilsētā Kijevā jau ir izveidots un labiekārtots Latvijas skvērs. Pret nosaukuma maiņu neiebilstot arī Valsts valodas centrs.

(Turpinājums 4. lpp.)

LATVIJA DIENU RITĒJUMĀ

(Turpināts no 3. lpp.)

***

Krievijā pret latviešu publicistu Visvaldi Lāci sākta krimināllieta

Krievijas Izmeklēšanas komiteja ierosinājusi krimināllietu pret latviešu publicistu un bijušo Saeimas deputātu Visvaldi Lāci par “nacisma attaisnošanu”, pavēstīja komitejas oficiālā pārstāve Svetlana Petrenko. Atbilstoši Krievijas Izmeklēšanas komitejas ziņām, Lācis 2017. gadā atkārtoti izdevis grāmatu “Latviešu leģions patiesības gaismā”.

“Kā bijušais šī leģiona dalībnieks viņš šī izdevuma lappusēs akceptē un izsaka atbalstu karavīru īstenošajam vajāšanas aktivitātēm Otrā pasaules kara gados okupētajās Baltkrievijas PSR, Pleskavas, Ļeņingradas un Novgorodas apgabalu teritorijās,” ziņu aģentūrai Interfax tādu viedokli pāuda Petrenko. Komiteja uzskata, ka tādejādi Lācis attaisno kara noziegumus pret mierīgajiem iedzīvotājiem, ko pastrādājuši Vācijas bruņotspēku Latviešu SS leģiona sastāvā ietilpušie policijas bataljoni.

***

Mores kauju atcere

Otrā pasaules kara laikā – 1944. gada septembra beigās – Morē norisinājās vienas no sivākajām kaujām Latvijas teritorijā starp Padomju armiju un latviešu leģiona karavīriem, kas bija iesaukti vācu armijā. Latviešu leģiona karavīri, cīnoties savā zemē pret desmitkārtīgu pārspēku, divas nedēļas aizturēja šai Siguldas aizsardzības līnijā Padomju armijas virzību uz Rīgu. Tas ietekmēja turpmākos vēsturiskos notikumus.

Mores kauju 75. gadskārtas atceres pasākumos Siguldas atceres pasākumos Siguldas novada Mores pagastā piedalījās aizsardzības ministrs Artis Pabriks, godinot kaujās kritušos karavīrus // Foto: Aizsardzības ministrija

“Mūsu pienākums ir šos Latvijas patriotus godāt no visiem dvēseles dziļumiem. Atcerēsimies, ka ar katru gadu leģionāru mūsu rindās diemžēl paliek arvien mazāk, šobrīd Latvijas Nacionālo karavīru biedrības rindās viņu ir tikai nedaudz vairāk par 30. Godāsim kritušo leģionāru piemiņu, neļausim nevienam viņu piemiņu nonievt! Latvijas leģionāri ir latviešu tautas un valsts lepnums,” piemiņas brīdī Latviešu leģionāru brāļu kapos pie Roznēnu ozola uzsvēra aizsardzības ministrs Artis Pabriks.

***

Sagaida Latvijas karavīrus no Afganistānas un Mali

30. septembrī, Nacionālo bruņoto spēku Apvienotajā stābā svinīgā ceremonijā sveica Latvijas karavīrus, kuŗi atgriezušies no starptautiskajām operācijām Afganistānā un Mali. Svinīgajā ceremonijā karavīrus sveica Nacionālo bruņoto spēku Apvienotā stāba priekšnieka vietnieks operacionālajos jautājumos brigādes ģenerālis Georgs Kerlins.

***

Norvēģijas teroraktu upuru piemiņai – arī latviešu mākslinieces kalta roze

Kopš asiņainākās traģēdijas Norvēģijas vēsturē, kad teroraktos Oslo pilsētā un Ūtejas salā tika nogalināti 77 cilvēki, bet simtiem ievainoti, pagājuši vairāk nekā astoņi gadi, un tagad tika atklāts piemineklis traģēdijas upuru piemiņai.

1000 dzelzs rozes pie Oslo Doma baznīcas vienmēr atgādinās, ko Norvēģijai un pasaulē nodarīja Anderss Bēringss Breivīks. Viena no šīm rozēm ir latviešu mākslinieces Kristīnes Lagzdas Hāpanenas darināta.

***

Jelgavas pili godina Francijas karali Lūiju XVIII

Klātesot Burbonu karaliskās dinastijas institūta pārstāvjiem, Jelgavā pieminēts Francijas karaļnams. Jelgavas – tolaik Mītavas – pils uz vairākiem gadiem savulaik bija Francijas karaļa Lūija XVIII un viņa galma pagaidu mājvieta.

Karaļa ierašanās bija saistīta ar Lielo Francu revolūciju. Padzīts no dzimtenes, viņš bija spiests meklēt patvērumu citviet Eiropā. Lūijs XVIII Francijā atgriezās tikai pēc Napoleona nāves. Par Francijas karaļa Mītavā pavadīto laiku tagad atgādinās pie pils atklātās piemiņas plāksnes. Pilsētā cer, ka šī vēsturiskā fakta popularizēšana piesaistīs vairāk tūristu.

***

Latvijas Universitātei – 100

Tikai Latvijas Universitāti atklājot, ir pilnvērtīgi pasludināta arī Latvijas valsts. Ar šādu domu pirms simt gadiem – 1919. gada 28. septembrī – dibināta Latvijas augstskola, nākamā Latvijas Universitāte, augstākā zinātnes un izglītības iestāde jaunajā valstī.

Izšķiroša nozīme nacionālās augstskolas idejas īstenošanā bija Latviešu skolotāju un izglītības darbinieku kongresam 1917. gadā Terbatā. Kongresā izveidoja Augstskolas komiteju, kas publiskoja rezolūciju “Par latviešu augstskolu”, uzsvērot, ka jaunajā universitātē nepieciešama dabaszinātņu, humanitāro un tehnisko zinātņu vienotība.

No 1919. līdz 1940. gadam Latvijas Universitāte bija Latvijā lielākais augstākās izglītības, zinātnes un kultūras centrs, kuŗā veidojās un attīstījās intelīgence. “Šis svarīgais notikums apzīmē jaunu laikmetu latviešu tautas kultūras dzīvē, un Latvijas Tautas padomes vārdā es nesu uz to sveicienu tikpatmācībuspēkiem – profesoriem, docentiem, kā arī studējošai jaunatnei,” Tautas padomes priekšsēža Jāņa Čakstes vārdus svinīgajā brīdī citēja 1919. gada *Valdības Vēstnesis*.

Līdz ar LU simtgades svinībām *Arēnā Rīga*, universitātes pētnieki, studenti, skolēni un citi interesenti pulcējās arī LU Akadēmiskajā centrā *Zinātnieki nakts stacijās*. Apmeklētāji iesaistījās kosmosa izpētes darbnīcā, vēroja augus mikroskopā.

Tika atvērta LU simtgadei veltīta grāmata “Mēs, Latvijas Universitāte no vēstures nākotnei”. Izdevums veltīts LU vēsturei, kā arī universitātes, sabiedrības un valsts attiecībām dažādos politiskajos laikmetos. Atklāta arī izstāde “Gadsimta students”. Tās centrā ir Latvijas Universitātes studenti simt gadu gaitā. Prezentētas LU simtgadei veltītas pastmarkas, ko veidojis mākslinieks Ģirts Grīva. Rīgas Doma baznīcā notika ikgadējais ekumēniskais dievkalpojums, kas šogad veltīts Latvijas Universitātes simtgadei.

23. septembrī notika LU Senāta svinīgā sēde, kuŗā uzrunu teica Valsts prezidents Egils Levits un izglītības un zinātnes ministre Ilga Šuplinska. Notika starptautisks simpozījs “Universitāte un sabiedrība; jauns skatījums uz nacionālās valsts izaugsmi un vērtībām”. Vakara Nacionālajā operā notika gadsimta koncerts, kuŗā uzstājās maestro Raimonds Pauls, Valsts akadēmiskais koris *Latvija*, Latvijas Nacionālais simfoniskais orķestris.

***

Piekto reizi notiks Pasaules diktāts latviešu valodā

Novembrī jau piekto reizi notiks Pasaules diktāts latviešu valodā, kuŗā ikvienam būs iespēja pārbaudīt savas zināšanas latviešu valodā, liecina pasākuma mājaslapā publicētā informācija. Diktāta rakstīšana paredzēta 9. novembrī. Klātienē to varēs darīt desmit Latvijas pilsētās. Diktātu varēs rakstīt arī tiešsaistē, kā arī piedāvāta iespēja to darīt arī Latvijas Neredzīgo bibliotēkā Rīgā.

Diktātā atzīmes netiks liktas, turklāt to varēs rakstīt, gan norādot savu vārdu, gan anonīmi, jo iniciatīvas mērķis ir sniegt iespēju ikvienam novērtēt savas zināšanas latviešu valodas pareizrakstībā. Interesenti, kuŗi būs rakstījuši diktātu klātienē, ar sava darba kļūdu labojumu varēs iepazīties attiecīgajās norises vietās, savukārt tie, kuŗi būs uzdevumu pildījuši tiešsaistē, kļūdu labojumu varēs apskatīt savā e-pastā aptuveni mēnesi pēc pasākuma norises.

VĒSTNIECĪBU ZIŅAS

LIELBRITANIJA. 25. septembrī notika Latvijas vēstniecības Apvienotajā Karalistē sadarbībā ar Igaunijas un Lietuvas vēstniecībām un ERAB Kultūras programmas atbalstu organizētā “Baltijas ceļā” 30. gadadienai veltītā diskusija *The Baltic Way: The next 30 years. How we shape our future*.

Svinīgais pasākums Eiropas Rekonstrukcijas un Attīstības bankas (ERAB) galvenajā mītnē Londonā tika atklāts ar I. Znoņņa fotoizstādi “Baltijas ceļš”, kas atspoguļoja 1989. gada 23. augusta vēsturiskos notikumus dokumentālās fotogrāfijās. Plaši apmeklētās diskusijas dalībniekiem tika prezentēta Latvijas Institūta īsfilma *Act Baltic Way*. Diskusijā Baltijas valstis pārstāvēja: Pauls Raudseps – žurnālists un komentētājs, žurnāls “Ir”, Igauniju – Kadi Kenka (*Kadi Kenk*) – vides jautājumu aktiviste, sabiedriskā organizācija *Let's do it Foundation*, un Lietuvu – Monika Bielskite (*Monika Bielskyte*) – stratēģe, futūriste un inovāciju atbalstītāja.

SOMIJA. 26. septembrī Latvijas vēstniecībā Somijā jau otro gadu pēc kārtas tika atzīmēta Eiropas Valodu diena. “Vārdiem, valodai un dzejai ir īpaši liels, ja ne pats lielākais spēks pasaules veidošanā un virzībā,” atklājot vakaru, sacīja vēstniece Kristīne Našeniece.

Vakara goda viesi bija somu dzejniece Heli Lāksonena (*Heli Laaksonen*) un latviešu dzejnieks Guntars Godiņš, un svētku centrā bija dzeja somu un latviešu valodā no Heli Lāksonenas jaunās dzejas grāmatas *Aurinko. Porkkana. Vesi* (WSOY 2019), kā arī Guntara Godiņa dzejoļi.

GRIEKĪJA. 27. septembrī Latvijas vēstniecībā Atēnās, vēstniecības “Kultūras telpā” tika atklāta fotogrāfiju izstāde “Latvijas sajūta”. Izstādē apskatāmas trīsdesmit fotogrāfijas, kas atbild uz jautājumu – kādi attēli mums rada Latvijas sajūtu. Piedalīties un iesniegt savus darbus tika aicināti visi, kas jūtas piederīgi latviešu kopienai Grieķijā.

Izstādes atklāšanā Latvijas vēstnieks Grieķijā Māris Klišāns klātesošajiem prezentēja vēstniecībā izstrādāto bukletu par Latviju grieķu valodā.

***

Latvijas Radio bigbends koncertē Francijā

Latvijas Radio bigbends un labi zināmi franču mūziķi izpildīja īpaši bigbendam tapušo programmu *Paris '19 - '29* 30. septembrī *Le Bal Blomet*, Parīzē un 3. oktobrī *Theatre de la Coupe d'Or*, Rošforā, Francijā, informē bigbenda pārstāvji.

Šo unikālo programmu – *Paris '19 - '29*, tieši Latvijas Radio bigbendam ir izveidojis Francijā un pasaulē labi zināmais džeza mūziķis un kompozīcijas profesors Pjērs Bertrāns (*Pierre Bertrand*). Šī programma ir slavenu mākslas darbu ilustrācija mūzikā, jo to veidojot, Pjērs iedvesmojās no tādiem slaveniem 20. gadsimta gleznotāju mākslas darbiem kā *Le reve* (*Pablo Picasso*), *Tour Eiffel* (*Robert De-launay*) u. c. Programmas pirmatskaņojums notika šī gada februārī festivālā *Saxophonía*.

***

Rīgas Starptautiskajā kino festivālā izrādīs gandrīz 150 filmas

Rīgas Starptautiskajā kino festivālā (*RIGA IFF*), kas norisināsies

no 17. līdz 27. oktobrim, 11 dienās tiks izrādītas 148 filmas 11 tematiskajās programmās un konkursu skatēs, aģentūru LETA informēja festivāla pārstāve Inīta Sila. Biļetes nopērkamas uz visiem seansiem, turklāt daudzas no filmām būs redzamas tikai vienā seansā ekskluzīvi festivālā, sacīja Sila. Rīgas Starptautiskais kino festivāls svinīgi tiks atklāts 17. oktobra vakarā, dodot iespēju arī Latvijas skatītājiem noskatīties Ginta Zilbaloža filmu “Projām”, kas saņēma *Contrechamp* balvu Ansi starptautiskajā animācijas filmu festivāla konkursā.

***

Simtgades filma dodas uz Eiropas kinoteātriem

Latvijas filmu studijā *Atom Art* radīta Simtgades animācijas filma “Jēkabs, Mimmi un runājošie suni”.

Filmu reklāmas plakāti

Filmu šajā rudenī izrādīs kino teātros Polijā, Francijā un Spānijā, turklāt filma iekļauta vairāk nekā 40 starptautisku festivālu programmās, informē Nacionālajā Kino centrā.

Ziņas sakopojis **P. Karlsons**

LAIKU UN VIETU MIJĀS

FRANKS GORDONS

Patlaban, kad pasaules uzmanības centrā atrodas pret ASV prezidentu Trampu ievadītā impīčmenta (atstādinašanas) procedūra un visam, kas notiek Baltā nama un Kapitolijs gaitēnos, tiek drudzāni sekots, vērts pakavēties arī, var teikt, pie tikko dzirdamiem, bet "ietiepīgiem" čukstiem Kremļa gaitēnos. Lieta tāda, ka daudzu potenciālu varas tīkotāju acis jau tagad vērstas uz 2024. gadu, kad saskaņā ar Krievijas konstitūciju beidzas Vladimira Putina prezidentūras pēdējais termiņš un jānotiek tā sauktajam "Lielajam transferam" – varas nodošanai citas personas rokās.

Maskava tagad baumo par Krievijas premjērministra, 54 g. v. Dmitrija Medvedeva drīzu at-

kāpšanos no amata, turklāt to gribot steidzināt ļoti ietekmīgais, pasakaini bagātais oligarhs Ališers Usmanovs (uzbeks pēc izcelsmes).

Dmitrijs Medvedevs ne tikai auguma, bet arī formāta ziņā ir mazāks par Vladimiru Putinu.

Zinām, ka konstitūcija Putinam neļauj balotēties vairāk nekā divus termiņus pēc kārtas, un viņš gādāja par to, lai Medvedevs četrus gadus – no 2008. līdz 2012. gadam – būtu prezidents, pašam samērā pieticīgajā premjēra krēslā faktiski "esot pie stūres". 2012. gadā Putins atgriezās savā ierastajā "troni" un lika Medvedevam būt par premjērministru, kam Krievijas Federācijā, šķiet, ir vēl mazāk teikšanas kā Francijā.

Medvedevam uzticēja veidot Skolkovā, Maskavas tuvumā, supermodernu inovatīvas tehnikas centru, kas varētu vismaz mēģināt sacensties ar "Silīcija ieleju" Kalifornijas ziemeļos. Skolkovā tika ieguldīti milzu līdzekļi, bet rezultāts diezgan bēdīgs. Der atgādināt, ka 2017. gadā Putina galvenais sāncensis – "Korupcijas apkaļošanas fonda" vadītājs Aleksejs Navaļnijs nāca klajā ar dokumentālu filmu "Viņš jums nav Dimons" – par to, kā Medvedevs pats iedzīvojis bagātībā, turklāt daļēji pateicoties šaubīgiem "dāvinājumiem".

Vēl Kremļa gaitēnos čukst, ka sabiezējušies mākoņi pār Maskavas mēru Sergeju Sojbuņinu. Ja viņu dabūs nost no potenciāliem

Čuksti Kremļa gaitēnos VĒROJUMI UN PĀRDOMAS

"Lielā transfera" pretendentiem, viņa vietu varot ieņemt pašreizējais Krievijas prezidenta administrācijas vadītāja vietnieks Sergejs Kirijenko.

Populāritātes ziņā otrs pēc Putina skaitās Krievijas aizsardzības ministrs Sergejs Šoigu. Viņš varētu kļūt visai iespējams Putina "mantinieks" 2024. gadā. Un tagad daudziem "Lielā transfera" gaidītājiem, var teikt, akmens nokrita no sirds, kad Šoigu kādā intervijā, jautāts par nākotnes iecerēm, atbildēja, ka viņa sapnis esot "atgriezties dzimtajā Sibīrijā" un tur "būvēt jaunus pilsētus". Tātad te Kremlis atkrīt?

Viskareivīgākos lielkrievu šovinistus un imperistus Maskavā kaitina un ērcina divas personas –

Rēķinu palātas vadītājs (faktiski Valsts kontrolieris) Aleksejs Kudrins un varenās "Sberbankas" direktors Germans Grefs (vācu izcelsmes). Iemesls: Kudrins, runājot starptautiskā INTOSAI konferencē, teicis, ka viņa vadītas Rēķinu palātas misija esot pamatīgi pārkārtot visu valsts pārvaldes struktūru, pielāgojot to mūsdienu prasībām. Un Grefs izteicies tādā pašā garā, piebalsojot viņam. Abu vīru nelabvēļi ņurd, ka Kudrins jau uzņēmis valsts vadītāja funkcijas un kopā ar Grefu izdabājis "kollektīvajiem Rietumiem" – mūžsenajam ienaidniekam.

Līdz "Lielajam transferam" vēl nepilni pieci gadi, bet cik jau žults sakrājies...

SALLIJA BENFELDE

Latviskais kods. Subjektīvas piezīmes

Konference Cēsis bija savedusi kopā latviešus no visām pasaules malām, un tā, manuprāt, bija liecība par to, ka kultūra nav tikai svētku ģērbs, ar kuru lepoties dažas reizes gadā.

Pasaules latviešu kultūras konference lika domāt ne tikai par to, ka kultūra ir tā lime, kas mūs saista, kā jau pirms konferences pauda ALA Kultūras nozares vadītāja Līga Ejupe. Protams, atsevišķi var runāt arī par valodu, par kultūrvēsturisko atmiņu – atļausies teikt, ģenētisko atmiņu, jo mēs mantojam ne tikai acu vai matu krāsu, spējas un slimības, bet arī, tā pavisam vienkārši skaidrojot, to, ko piedzīvojuši mūsu senči. Tās ir mūsu latviskais kods, kurš mūsos mīt arī tad, ja to nepamanām vai negribam pamānīt.

Tomēr mūsdienās viss nav tik vienkārši, jo visdažādākās informācijas pārbaģātība un tas, ko dēvējam par tirgu, ir mainījis un maina dažādu procesu norisi.

Ar atšķirīgo savā kultūras mantojumā, protams, varam piesaistīt uzmanību, bet patiesu interesi un augstu vērtējumu var iegūt tikai tā māksla, kurā ir ne tikai šis atsevišķais, īpašais, bet arī vispārcilvēciskais, tas, ko dēvējam par Mākslu ar lielo burtu. Par savu pieredzi, kā padarīt mākslu pazīstamu pasaulei, un par to, cik tas nav vienkārši un vai tas ir iespējams, diskusijā par latviešu vizuālo mākslu runāja tās dalībnieki. Dzirdētais, manuprāt, apliecināja, ka nav svarīga piederība kādai tautai vai nācijai, bet mākslas lielums (un mūsdienās arī spēja izvēlēties, kur, kad un kuriem savus darbus parādīt), nosaka to, vai mūsu mākslu grib redzēt arī citi šajā pasaulē. Bet latviskais kultūras mantojums ir

tas, kas dod pieredzi un spēku, rosina radīt. Līdzīgas atziņas izskanēja arī mūziķu sarunā – latviskās noskaņas, folkloras mēdz ievieties skaņdarbā, tā ir kā jaunrades pamats, tomēr ne vienmēr latviešu komponistu radītajā skaņdarbā rodamas pazīstamas folkloras temas vai melodijas. Mūzikā, tāpat kā vizuālajā mākslā vienmēr klāt ir vēl kaut kas – vārdā grūti nosaucamais, kas apliecina, ka tā ir Māksla. Mūziķi piekrita pasaulē šobrīd zināmākā latviešu komponista Ērika Ešenvalda sacītajam, ka radot cilvēks vienmēr ir viens, par spīti tam, ka aiz viņa savā ziņā ir iepriekšējās paaudzes, to pieredze un skolo-tāju dotais. Interesants bija Ešenvalda sacītais, ka agrāk viņš vienmēr juties kā aiz stipras sienas – brāļi Kokari, Ojārs Vācietis, Imants Ziedonis... Kādu brīdi pēc viņu aiziešanas bijusi tukšuma sajūta un pietrūcis tā drošās sienas, stiprā pleca, līdz nākusi atskārta, ka tagad ir viņa paša kārta doties tālāk, tagad arī viņš ir tas ceļa gājējs.

Interesanta bija arī diskusija par identitāti. Izskanēja atziņas, ka, piemēram, latviešu valoda ir arī ekonomiskas dabas jautājums, jo ne katrs var atļauties vest bērnus uz svētdienas skolu, mēdz būt tā, ka vienam no vecākiem jāstrādā, bet otram jāpaliek kopā ar mazāko vai mazākajiem bērniem vai arī skoliņa ir patālu un ceļš nemaksā maz. Ir vecāki, kuri izvēlas saviem bērniem nemācīt latviešu valodu, jo cer, ka tā viņi ātrāk iekļausies vietējā sabiedrībā. Mītu par to gan kļiedēja diplomāts, Valsts prezidenta padomnieks Rolands Lappuķe, sakot, ka jau sen ir publicēts kāds pētījums, kas apliecina – bērni parasti nespēj iemācīties mītnes zemes

valodu tik labi un to nejut tāpat kā vietējie, bet, ja savu dzimto valodu vairs neprot, zaudē piederību vispār. Tautiņiem viņi ir kļuvuši sveši, bet mītnes zemes sabiedrībai viņi joprojām ir svešinieki, ārzemnieki. Diskusijas dalībnieku sacītais liek domāt, ka pamatu pamats ir ģimene un arī cilvēka paša piederības izjūta. Cilvēka etniskā izcelsme ne vienmēr nosaka arī identitāti un piederības sajūtu.

Savukārt sarunas konferencē par Dziesmu un deju svētkiem, pieredzi un nākotnes plāniem, manuprāt, ir labs pamats jaunām idejām un risinājumiem.

Konference ir devusi kopības izjūtu, ļāvusi apmainīties ar pieredzi un viedokļiem. Tagad, manuprāt, galvenais ir uzzināto un izjusto likt lietā, smelties no tā. Būtu skumji, ja tā enerģija, laiks, darbs un arī finanses, kas ieguldītas konferences tapšanā, būtu vien kā krāšņs svētku salūts.

Laikraksts

BRĪVĀ LATVIJA

JOPROJĀM INFORMĒ, IZGLĪTO, IZKLAIDĒ

Pasūtiniet digitālo laikrakstu ŠEIT:

www.brivalatvija.lv/abone-interneta

vai maksājiet bankā SIA VESTA-LK kontā:

AS SEB banka, kods UNLALV2X,

Konta nr.: LV80UNLA0050016243516

ar piezīmi "BL abon" un norādot vārdu, uzvārdu, e-pastu un mājas adresi

Ik nedēļu izlasīsiet Jums svarīgu informāciju labā latviešu valodā.

Abonementa maksa:

- par 12 mēn. (48 nr.) EUR 55 (550 SEK)
- par 6 mēn. EUR 30 (300 SEK)
- 1 nedēļu EUR 2 (20 SEK)

Par reklāmu un sludinājumiem
sazinieties ar redakciju

Rīgā, Ģertrūdes ielā 27, LV-1011,

e-pasts: redakcija@brivalatvija.lv,

tālr.: +371 67326761 vai +371 29439423

www.facebook.com/@brivalatvija
[www.twitter.com @briva_latvija](https://www.twitter.com/@briva_latvija)

Mājaslapa:

www.brivalatvija.lv

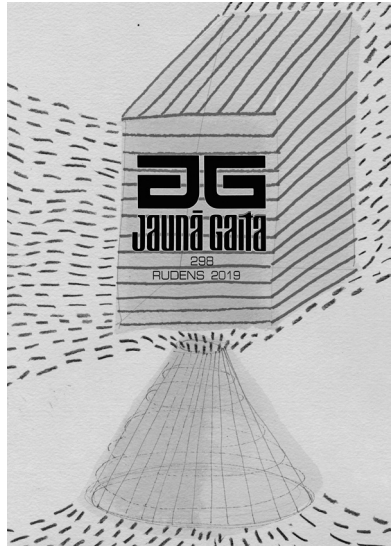
JURIS ŽAGARIŅŠ

Rakstu krājuma kultūrai un brīvai domai numurs JG298 jau nonācis abonentu rokās visā pasaulē un daudzās bibliotēkās Latvijā, kā arī Jāņa Rozes un Zvaigznes ABC grāmatveikalos, Galerijā *Istaba*, Apgāda *Zinātne* veikalā un Latvijas okupācijas mūzeja grāmatu galdā.

Dzejoļi ir no Sandras Ratnieces, Amandas Aizpurietes, Andreja Turlaja un Andra Ogrīņa; ir arī Eināra Pelša no krievu valodas atdzejotas Osipa Mandelštama vārsmas. Žurnāla ievadlapā Juris Kronbergs, mēli zobos, apsveic Uldi Bērziņu viņa 75. dzimšanas dienā.

Prozas mākslu īstātos piedāvā Aivars Kļavis, Ilze Lāce-Verhaeghe un Evita Hofmane.

Mākslas zinātniece Baiba Magdalēna Eglite apraksta izstādi Pasaules latviešu mākslas centrā

Cēsīs, kas veltīta tēlniekam Jānim Mintikam (1944-2014). Latvijas Nacionālā Mākslas mūzeja izstāžu kuratore Dace Lambergā zem virsraksta "Edvīns Strautmanis

un citi ņujorkieši Cēsu festivālā" ieskatās izstādē "Tuvplāns". Amerikas latviešu mākslas apvienības prezidente Linda Treija iepazīstina ar londonietes Ilgas Leimanes savdabīgo mākslu. Skulptūru un gleznu attēli bagātina daudzas žurnāla lappuses un arī, protams, žurnāla vāku.

Dirigente mūzikoloģe Gunta Plostniece īpaši atzinīgi vērtē divus koncertus XV Latviešu dziesmu un deju svētkos Kanādā jūlija mēnesī: Latvijas Valsts akadēmiskā koris "Latvija" koncertu Māra Sirmā vadībā un instrumentālās kamerģitaras un simfoniskā orķestra koncertu.

Trimdinieks Kārlis Skalbe miris Zviedrijā 1945. gadā. Latvijas Universitātes Literatūras, folkloras un mākslas institūta vadotā pētniece Inguna Daukste-Silapšroge liecina, ka Kārļa Skalbes

daudzsējuma "Rakstu" publicēšana no 1952. līdz 1955. gadam pierādīja latviešu nacionālās literatūras dzīvotspēju trimdā.

13. Saeimas deputāts, bijušais Latvijas Ārpolitikas institūta vadītājs Atis Lejiņš norāda uz iru tautas rikotiem gadskārtējiem ielu karnevāliem par godu romāna *Ulysses* autoram Džeimsam Džojsam (*James Joyce*), un aicina latviešu tautu tādā pašā veidā godināt kādu mūsējo diženu, iemīļotu literātu.

Neatkarīgais žurnālists, politikas notikumu apskatnieks, Otto Ozols (istā vārdā Mārtiņš Barakovskis) zem virsraksta "Kā Rīgā pulcējās "Aukstā kara 2" zaudētāji" mudina lasītājus kritiski vērtēt Latvijas valdības nevēribu/ nevarību iepretī Krievijas valdības graujošās ietekmes vairošanai.

Grāmatu recenziju nodaļā Bārbala Simsons raksta par Oskara Vizbuļa īsprozas krājumu *Pēdējais vecuma sviests*, Gundega Zēhauza (*Seehaus*) par Ineses Dreimanes debijas romānu *Vēstule ar pielikumu*, Andrejs Grāpis par Māra Salēja dzejkrājumu *Tuvošanās* un Lāsma Gaitniece par Valda Rūmnieka *No Raiņa līdz Čakam*, kā arī par Baibas Šābertes *Gunārs Astra. Sirdsapziņas ciemnieks*.

Nodaļā "Dažos vārdos" *Jaunās Gaitas* redakcija atzīmē kopš Jāņiem tapušās grāmatas, dažus ievērojamus kultūras notikumus un apbalvojumus.

Par abonēšanas kārtību rakstiet e-vēstuli juris.zagarins@gmail.com vai apmeklējiet mājaslapu jaunagaita.net, kur varat arī ieskatīties *Jaunās Gaitas* arhīvā no 1955. gada līdz pat šodienai.

"Baigā gada" notikumi ceļojošā izstādē

VALIJA BERKINA

Vecumnieku tautas namā līdz 4. oktobrim apskatāma Latvijas Okupācijas mūzeja ceļojošā izstāde "Pēc mums vēl ilgi zeme skums", kas vēsta par 1941. gadā no 27. līdz 29. jūnijam bēgošās padomju varas Rīgas Centrālcietumā nogalinātajiem 99 Latvijas iedzīvotājiem. Viņu vidū bija arī no Vecumnieka pagasta (līdz 29.12.1939. Vecmūižas pagasts) Manfrēds Timmermanis (1892-1941) - Vecmūižas pagasta Umpārtes (Viesturu) 1. pakāpes pamatskolas pārzinis, 2. Umpārtes mazpulka (darbojās no 15.03.1930. līdz 1940.) priekšnieks un Vecmūižas baznīcas priekšnieks.

Nozieguma Rīgas Centrālcietumā baisās sekas atklājās 1941. gada 1. jūlijā, kad Rīgā ienāca vācu armija, un bija iespējams cietuma pagalmā atrakt steigā aizbērtās bedres ar noslepkavotajiem vīriem.

Lai gan padomju okupāciju no 1940. gada 17. jūnija līdz 1941. gada 1. jūlijam tautā dēvē par "Baigo gadu", tomēr vēsturnieku pētījumu par to faktiski nebija. Tikai 2014. gadā Latvijas Okupācijas mūzeja pētniece, kas specializējas nacionālo partizānu kara un čekas noziegumu izpētē, Inese Dreimane uzsāka padziļinātu izpēti un noskaidroja 99 upuru vārdus, aresta iemeslus un slepkavības apstākļus. Viņu piemiņai izveidoja izstādi, kuŗu atklāja 2016. gadā Rīgā, Stūra mājas pagalmā.

Savukārt šogad 12. septembrī Vecumnieku tautas namā ceļojošās izstādes "Pēc mums vēl ilgi zeme skums" atklāšanā par tās izveidi un pētījumiem pastāstīja vēsturniece Inese Dreimane. Viņas debijas romāns *Vēstule ar pielikumu* (Zvaigzne ABC, 2019.) par "Baigā gada" notikumiem ir guvis lielu popularitāti.

Ceļojošā izstāde "Pēc mums

Latvijas Okupācijas mūzeja pētniece, kas specializējas nacionālo partizānu kara un čekas noziegumu izpētē, vēsturniece Inese Dreimane stāsta par ceļojošo izstādi "Pēc mums vēl ilgi zeme skums" // Foto: Latvijas Okupācijas mūzeja arhīvs

vēl ilgi zeme skums" pēc Vecumnieku tautas nama tālāk būs apskatāma no 7. līdz 26. oktobrim Skaistkalnes pagasta mūzejā "Novadnieki", no 28. ok-

tobra līdz 8. novembrim Bārbeles bibliotēkā un no 11. līdz 29. novembrim - Vecumnieku pagasta mūzejā.

ZINĀS	BIZNESĀ PORTĀLS NOZARE.LV	ARHĪVS	APSKATI
PR SERVICE	MEDIJU MONITORINGS	TULKOJUMI	FOTO UN VIDEO

Marijas iela 2, Rīga, LV - 1502
 marketing@leta.lv
 +371 - 672 225 09
 www.leta.lv

VISAS LATVIJĀ IZNĀKUŠĀS GRĀMATAS
 VARAT IEGĀDĀTIES PIE
 LIELĀKĀ GRĀMATU TIRGOTĀJA

"LATVIJAS GRĀMATA"

SIA "L. Grāmata"
 Rīga, Elijas iela 17, LV-1050
 Tāl. +371 67223294
 Tālrunis +371 67227248
 E-pasts: lgramata@lgramata.lv

RAKSTIET, ZVANIET, UN GRĀMATAS JUMS
 PIESŪTĪS PA PASTU

Vēlaties uzzināt
 par tautiešiem Lielbritānijā?

www.latviesiem.co.uk

SALLIJA BENFELDE

PAR SIRDSDARBU

Šī intervija tapa neilgi pirms jaunā mācību gada sākuma – diasporas skolu loma latvietības, bērnu un jauniešu piederības izjūtas un pilsoniskās izpratnes veidošanā ir nenovērtējama. Katrs aktīvs, ziņošs un daudzpusīgs skolotājs atsver grāmatu kalnus un gaŗas lekcijas, jo augļus nes darbs, kas darīts no sirds.

Dāvis Viļums, Londonas latviešu skoliņas brīvprātīgais skolotājs un kopā ar sievu Santu arī grupas “Kokļu Zapte” dalībnieks, nereti ir sastopams latviešu pasākumos Londonā. Viņu ir viegli pamanīt, Dāvis piesaista ar savu enerģiju, jautājumiem un ieinteresēto attieksmi ne tikai tajā, kas skar izglītību un kultūru.

No kuŗas Latvijas puses esat un kā kļuvāt par skolotāju Londonas skoliņā?

Mana mamma ir skolotāja, mācīšana man kaut kā ir pieķērusies. Kad biju pabeidzis tehnikumu kā programmētājs, biju nolēmis turpināt studijas kā matemātikas skolotājs. Jau programmēšanas studiju laikā praksē izvēlējos aizvietot savu mammu, kuŗa ir informātikas skolotāja. Trīs gadus studēju par skolotāju, studijas diemžēl nepabeidzu, pedagoģiskā diploma man nav, bet vismaz pamatus esmu apguvis. Esmu no Bauskas puses, Jaunsaules – tas ir maziņš ciematīņš netālu no Skaistkalnes. Tur arī gāju skolā un nācās redzēt, kā skola no dega. Kaut ko tur atjaunoja, bet jau kādus gadus piecus skola ir slēgta. Tad mācījos Iecavā, pēc tam Rīgā.

Kāpēc nolēmat aizbraukt uz Lielbritāniju?

Nāku no maza lauku ciematiņa, un mani vienmēr saistīja tas lielais, kas ir kaut kur tur ārā, plašums. Bija sajūta, ka visu ir iespējams aizsniegt, un man gribējās tālāk. Tā nu sanāca – no mana mazā ciematiņa uz lielāku ciematu, tad Rīga, ar kuŗu man arī nepietika (*smejas*). Atbraucu ekskursijā uz Londonu un sapratu, ka es gribu te mazliet padzīvot. Kultūra mani vienmēr fascinē, arī viss, kas ir saistīts ar šo valsti. Likās, ka dzīve šeit paver daudzus ceļus un gribējās iet un iepazīt.

Cik gadus jau dzīvojat Londonā?

Novembris būs septiņi gadi.

Vai Brexit neko nemainīs jūsu plānos?

Teikšu godīgi – gadiem ejot, uz Latviju atpakaļ velk aizvien vairāk. Joprojām gan ir lietas, ko šeit gribas pabeigt, bet atpakaļ velk aizvien stiprāk. *Brexit* ietekmē manu noskaņojumu, un ir diezgan traki noskatīties, kā viss notiek. Tajā cilvēku lokā, kuŗā esmu, lielākajai daļai tas izskatās kā pilnīgs neprāts. Kādu laiku pasaule gāja tādā pozitīvā virzienā, kādā arī es biju iztēlojies nākotni. Pēdējo četrus gadus politika pagriezies pavisam citā virzienā. Es, protams, ticu labākai nākotnei, bet labajām lietām preti ir daudz sliktu un sarežģītu. Spriedze pasaulē pieaug, bet domāju, ka lielākā daļa cilvēku, kuŗi piedzīvojuši kādu briesmīgu agresiju vai karu, nevēlas, lai kaut kas tāds atkārtotos. Iespējams, satricinājumi notiek tādēļ, ka cilvēki ir pieraduši pie tā, cik ir labi, un neapzinās tās sausmas, kuŗas tāda agresivitāte sev nes līdzī. Mēs tās redzam tikai televīzijas pārraidēs. Cilvēki atļaujas spēlēt

ar mieru un starptautiskajām attiecībām. Vēl pirms kāda laika nebūtu bijis iedomājams jokot ar tādām attiecībām.

Vai Londonas latviešu skoliņa ir darbs brīvajā laikā?

Esmu programmētājs, strādāju savā profesijā, bet skola ir aizraušānās. Biju domājis, ka kļūšu par skolotāju, bet sapratu, ka mana nākotne kā programmētājam ir drošāka. Redzu, ka manai mammai kā skolotājai ir atbildība, tas nav vienkāršs darbs, bet darba novērtējums vismaz fināciālā ziņā nav augsts.

Skoliņa man ir sirdsdarbs. Londonas latviešu skoliņā esmu ģeografijas skolotājs, bet esmu mazliet mācījis arī programmēšanu. Pusgadu programmēšanu kā brīvprātīgais mācīju angļu pamatskolas

niem arī lasīt, bet lasītāji gan viņi nav, tas viņiem nepatīk. Sapratu, ka tas nav labākais veids, kā mācīt, tagad visu mācu, kā rotaļājosies.

Ko, jūsuprāt, latviešu skoliņas var un ko nevar iedot bērniem, kuŗi tajās mācās?

Ir skoliņas un Latvijas tālmācības programmas, kuŗās bērni var iegūt vispārējo izglītību latviešu valodā, un var saņemt izglītību apliecinošu dokumentu. Mūsu skoliņa to nedara, tas ir interešu pulciņš, kuŗā galvenais ir iedot un uzturēt saikni ar Latviju, lai bērni sajūstu, ka viņi ir daļa no tās. Viņi uz Latviju aizbrauc gadā vai divos reizi, atkarībā no tā, cik to vecāki var atļauties. Galvenais ir apziņa, ka Latvija ir, ka viņi ar to ir saistīti. Vēlāk, pusaudžu gados, latvietība ir in-

mācīties pie mums ir vairāk nekā iespēju. Nevaram mācīt ļoti daudz bērnu, jo skoliņa ir maza, telpas nav lielas. Šogad skoliņa atzīmēs septiņdesmit gadu pastāvēšanu, to savulaik dibināja trimdas latvieši.

Protams, labāk ir, ja arī mājās bērni runā latviešu valodā, bet ir vecāki, kuŗi izvēlas ar saviem bērniem sarunāties tikai angļu valodā. Manuprāt, tā nav visgodīgākā attieksme pret bērniem – sazināties ar viņiem tikai angļu valodā. Skoliņa nespēj pilnībā iemācīt valodu, ja visur citur ar viņiem runā tikai angļu valodā.

Kā vērtējat Londonas latviešu līdzdalību saiknes veidošanā ar Latviju?

Tā ir katra cilvēka izvēle. Izcīnījām brīvību, lai mums būtu arī

un kultūra ir galvenā saikne ar Latviju. Pilsoniskās sabiedrības veidošana nav vienkārša lieta. Nevienā valstī nav tā, ka visi būtu aktīvi un iesaistītos politikas veidošanā vai ietekmēšanā. Mums ir demokrātija, mēs vēlēšanās varam nobalsot par tiem, kuŗi, mūsaprāt, aizstāvēs mūsu intereses. Varam arī darboties partijās. Būtu jau labi, ja cilvēki interesētos par valsts nākotni, bet, kā jau teicu, tas nav viegli un vienkārši.

Pirms vēlēšanās arī Lielbritānijā notika partiju pārstāvju tikšanās ar vēlētajiem. Vai būtu noderīgi, piemēram, Eiropas Parlamentā ievēlētos Latvijas deputātus atkal aicināt uz tikšanos ar vēlētajiem, lai jautātu, ko viņi dara un kas notiek Eiropā?

Domāju, ka tas noteikti ir vajadzīgs. Vienmēr cenšos apmeklēt pasākumus šeit, kad no Latvijas atbrauc politiķi, un jautāt viņiem par solījumiem, paveikto un redzējumu, kas jādara. Tā ir saikne un apziņa, ka arī Latvijas vara nav nemaz tik tāla no mums, kuŗi esam šeit. Tas veicina cilvēku politisko aktivitāti. Es arī zinu, ka vienmēr varu politiķiem uzdot jautājumus sociālajos tīklos, un lielāko tiesu viņi arī iesaistās diskusijās, atbild uz jautājumiem. Varētu uzaicināt gan Saeimā ievēlēto partiju pārstāvjus, gan Eiropas Parlamenta deputātus.

Jūs pats arī esat organizējis pasākumu Londonā saistībā ar Latvijas simtgadi.

Tā nebija tikai mana ideja, tā nāca no Latvijas institūta – izstaigāt, izskriet Latvijas kontūru dažādās valstīs. Latvijas kontūru izstaigājam Londonā, Haidparkā. Jau pirms gadiem pieciem biju uzzīmējis kartē kontūru, kuŗu varētu izbraukt ar velosipēdiem. Simtgades gadā piedalīties vēlējas daudzi, arī vecāki ar bērniem, noorganizēju to, un 11. novembrī darījām to Haidparkā kopā ar bērniem, tas bija ļoti interesanti. Šogad 23. augustā Latvijas vēstniece aicināja palīdzēt sarīkot sanākšanu Haidparkā, atzīmējot Baltijas ceļa 30 gadu jubileju. Tas bija jauks pasākums. Neesmu profesionāls pasākumu rīkotājs, man ir cita profesija, tādēļ pasākumu rīkošana prasa laiku, enerģiju un daudz spēka, ne vienmēr varu uzņemties kaut ko darīt ārpus darba un skoliņas.

Vai jums ir kāda īpaša aizraušānās ārpus darba, sirdsdarba un “Kokļu Zaptes”, ja paliek kāds brīvs brīdis?

Mana aizraušānās ir Londona, tās vēsture, man patīk tajā ar velosipēdu izbraukāt pa visām iespējamām ielām un tās iepazīt, kad vien atrodu brīvu laiku. Lielāko tiesu to daru kopā ar sievu, viņa vienmēr nāk man līdzī un ir visur spēcīgs atbalsts. Liela daļa Londonas septiņos gados ir apgūta, bet vēl ir ko redzēt un uzzināt, lai gan domās jau bieži esmu mājās, Latvijā.

Šī publikācija ir daļa no interviju cikla ar pilsoniski aktīviem diasporas cilvēkiem, kas top Eiropas Latviešu apvienības projekta «Simts balsis Simtgadē» ietvaros. Projektu financē Latvijas Republikas Kultūras ministrija no Latvijas Simtgades atbalsta programmas līdzekļiem.

Dāvis ar Santu

bērniem, kādu laiku vakaros programmēšanu mācīju arī pieaugušajiem angļiem. Domāju, ka varbūt būtu interesanti izveidot programmēšanas pulciņu latviešu bērniem, bet līdz galam visu vēl neesmu izdomājis. Man vienkārši tas sagādā prieku – mācīt. Patīk strādāt ar bērniem, viņus iedvesmot, redzēt aizrautību viņu sejiņās. Ģeografijā mācu ar Latviju saistītas lietas, un jāteic, ka ģeografija man ļoti aizrauj, tādēļ nolēmu, ka tas ir tas, ko varu bērniem mācīt. Ir jāparāda viņiem, kāda tā Latvija ir. Kur kartē atrast pilsētas, upes, ezerus, kā tos sauc, kur ir augstākais kalns. Bērns jārada sajūta, ka Latvija ir pazīstama. Varbūt viņi visu neatcerēsies, bet kaut kas jau paliks. Kāds, piemēram, pieminēs Liepāju un bērns atcerēsies – jā, zinu, tā ir pilsēta pie jūras tajā Latvijas pusē, kas saucas Kurzeme.

Vai viegli piedabūt bērnus mācīties ārpus “īstās” skolas?

Protams, viņi zina, ka latviešu skoliņa nav “īstajā” izglītības sistēmā, tā vairāk ir kā izklaide un atpūta. Mācu bērnus vecumā ap desmit gadiem, viņiem tuvojas pusaudžu vecums, vajadzīga zināma viltība, lai viņus ieinteresētu. Spēljam ar ģeografiju saistītas spēles. Bērniem spēles patīk un caur tām cenšos viņiem iedot savu vēstījumu, radīt interesi. Agrāk devu lapas ar tekstu par ģeografiju, liku bēr-

kālais viņos, mēs vēlamies, lai viņi ar to var lepoties.

Mēdz runāt par patriotisko audzināšanu, par to, ka skolai jāaudzina bērni tā, lai jau pieauguši viņi būtu aktīvi latvieši, gribētu piedalīties arī Latvijas dzīvē, tās veidošanā. Vai skoliņas var palīdzēt tajā, ko sauc par pilsoniskās sabiedrības veidošanu?

Interesants jautājums. Ir bērni, kuŗi pieaugot, arī pēc skolas pabeigšanas, grib kaut ko darīt saistībā ar Latviju, interesējas par to, apzinās, ka ir sabiedrības daļa, un var kaut ko ietekmēt, mainīt. Mūsu skoliņā bērni ir vēl mazi, viņi vēl rotaļājas. Zināšanas par Latviju, sapratni, ka viņi arī tai pieder, var iedot sajūtu emociju līmenī. Valoda, folklorā, kultūra – arī plašākā nozīmē, ir sākums, tas, kas viņus var saistīt ar Latviju. Pilsoniskās apziņas veidošana, manuprāt, attiecas uz vecāko klašu skolēniem, un ir jābūt ziņošam un gudram skolotājam, jo, lai to darītu, ar pareizo runāšanu vien nepietiek. Mūsu skoliņas galvenais uzdevums ir radīt bērnos sajūtu, ka viņi ir latvieši.

Vai vecāki labprāt ved savus bērnus uz latviešu skoliņu?

Mēs ļoti novērtējam to, ka vecāki ir atsaucīgi un ved bērnus pie mums. Ir vecāki, kuri labprāt palīdz mums. Jāteic, ka daļa bērnu ir pašu skolotāju atvasas. Gribētāju

brīvība izvēlēties. Ir cilvēki, kuŗi atbrauc uz šejieni un nekādā veidā sevi ar Latviju vairs nesaista un neplāno to darīt. Varbūt viņi uz valsti ir apvainojušies, varbūt viņiem Latvijā kaut kas nav izdevies. Vieni ar laiku sāk ilgoties pēc mājām, citi pat nedomā par atgriešanos. Un ir cilvēki, kuŗi zina, ka atgrieziesies, viņi ir atbraukuši, lai kaut ko uzzinātu, iemācītos vai arī domā, ka atgrieziesies pēc tam, kad būs nokārtoti kaut kādi jautājumi. Cilvēku ir daudz un dažādi, tāpat kā dažādi ir stāsti par viņiem. Daudzi labprāt piedalās latviešu pasākumos, tas ļauj runāt savā valodā, varbūt aizpilda to tukšumu, kuŗu radījusi Latvijas prombūtne.

Vai Latvijas un latvietības uzturēšanai pietiek tikai ar valodu un kultūru?

Jā, daļai cilvēku ar to pietiek, jo viņiem ir daudz pašiem savas dzīves. Tādu, kā es, kurš visu laiku interesējas par politiku un visām citām lietām un visu tāpat nevar aptvert un zināt, nevar būt ļoti daudz. Saprotu tos cilvēkus, kuŗi nespēj vai negrib visam sekot līdzī. Nevar cilvēkiem pārnest to, ka viņus neinteresē politika, tā ir ļoti sarežģīta. Tāpat kā nevaru pārnest to, ka cilvēki balso par politisko spēku, kas izklausaš ļoti vienkāršs un runā labi saprotamas lietas, lai gan pēc tam izrādās, ka tā nav patiesība. Tādēļ gribu teikt, ka valoda

Par baltiešu ģenerāļiem Lamā, Sibīrijā

No Sibīrijas bērnu šīsvasaras brauciena iespaidiem

Šis stāsts 1991. gadā publicēts Noriļskas žurnālā "Memoriāls". Tā autors Ivans Sidorovs, dzimis 1918. gadā, piedalījies Padomju – somu karā (1939. – 1940.), trīsreiz ievainots, nokļuvis somu gūstā. Pēc kara beigām apmainīts ar gūstekņiem. 1940. gada pavasarī viņu arestēja par nepietiekamu pretošanos somiem, sodīts kā dzimtenes nodevējs un uz pieciem gadiem aizsūtīts uz Noriļsku. 1958. gada aprīlī rehabilitēts, dzīvoja Noriļskā. Kas palīdzēja izdzīvot briesmīgajos gados? Kā viņš uzskata – jaunība, prasme strādāt. 1941. gada pavasarī viņam paveicās – Sidorovu nosūtīja uz atpūtas nama celtniecību pie Lamas ezera. Drīz viņš kļuva par liecinieku briesmīgiem notikumiem – uz Lamu atveda artilērijas pulka virsniekus no Latvijas, Lietuvas un Igaunijas. Bez tiesas un izmeklēšanas arestētus un sodītus. Kopā ar viņiem viņš strādāja visu kara laiku.

"Atceros, tas bija 1941. gada 12. maijā. Uz mūsu 2. lēģera 5. baraku brigadieris Terehovs atveda liela auguma vīrieti, apģērbtu garā, melna koķika ādas noskrandusā mētelī. Es gulēju divstāvēģas nāras augšējā plauktā, zem manis – slimais Dāvids Nauma dēls Šterenglūss, blakus – mūsu brigadieris Valdemārs. Brigadieris un cilvēks apmetni izraudzīja divus celtniekus nosūtīšanai kaut kur tālāk par Noriļsku. Šterenglūss un Valdemārs (abiem bija vairāk par 40 gadiem) ieteica paņemt līdzī ar mani un Sergeju Borisovu. Sergejs pēc profesijas bija galdnieks, bet es līdz armijai mācījos tehnikumā koka konstrukciju darbus. Vai nu pažēlojot mūs (mēs bijām jaunākie brigādē), bet varbūt pēc kādiem citiem, labākiem aprēķiniem, 13. maijā rītā mūs aizveda pa dzelzceļu uz lidmašīnu pacelšanas vietu un pavēlēja iekārtoties divmotorīgā, zaļā lidmašīnā. Pats viņš iekārtojās lidotāja kabīnē, bet es – dažādu kravu vidū, kur bija kastes ar naglām, durvis, logu rāmji, produkti u.tml.

Lidmašīna nolaidās uz sniegota laukuma, ierobežotu ar eglēm, 100 metrus no Lamas ezera. Mūs sagaidīja pieci krāvēji, sestais bija NKVD jaunākā komandiera formā, un viņš ziņoja par mums cilvēkam apmetni. (..)

Divu kalnu pakājē, gandrīz pie paša ledus, bija četras teltis. Viena liela – 40 cilvēkiem un ar divām krāsniņām – *buržuikām*. Tajā dzīvoja tikai 12 cilvēki – galdnieki un namdari.

Lēģeris Lamā bija no trīs pusēm ierobežots ar dzelonbrātīm, bet ceturtajā pusē to ierobežoja ezers. Zonā atradās arī ceptuve, virtuve, zirgu stallis ar trīs zirgiem. Bija arī karceris, taisīts no abām pusēm ar tēstiem balķiem, bez logiem, bet ar masīvām durvīm. Drāšu zonas vārti netika aizvērti, bet pie tiem baltā kažociņā stāvēja apsargs.

Mežā, 300 metru no zonas, tika celts atpūtas nams Noriļskas iedzīvotājiem. Iesākts tas tika 1939. gada ziemā, bet 1940. gadā lielāko tiesu ieslodzītos (apmēram 100) smagā stāvoklī izveda no Noriļskas uz šejieni. Gada sākumā bija bijis "melns sniegunis", uzkrīta

daudz sniega, un uz ezera ledus parādījās ūdens. Tāpēc šeit nevarēja nosēdināt lidmašīnas. Mēģinājums produktus izvest no lidmašīnas rezultātus nedeva, viss pazuda dziļajā sniegā vai uz ledus. Tad sākās slimības, bads. 1940. gada aprīlī notika slimnieku evakuācija. Visu to es uzzināju no tiem 12 cilvēkiem, kas dzīvoja lielajā teltī. Kopā ar viņiem nākamajā rītā devos uz ierindu.

Visi mēs devāmies strādāt uz lielo māju – to gatavoja atvēršanai uz jūlija sākumu, tāpēc ar katru lidmašīnas reisu (atkarībā no laika apstākļiem), uz Lamu atveda vēl ieslodzītos. (..) Par kara sākumu mēs neuzzinājām uzreiz. Ievērojām tikai izmaiņas brīvo –

kas sagaidīja arī mani) un apsargs ar vilku suni.

Apģērbti viņi bija izcili – angļu vilnas formastērpi ar atšķirības zīmēm, stingri savilkta siksnas, līdz spīdumam nopucēti zābaki. Baltiešu virsnieki klusēdami gaidīja komandas. Skatīties uz viņiem bija patīkami, tomēr baisi.

Viņiem atļāva nostāties brīvi, aizsmēķēt (smēķējošo bija pavisam maz), apsēsties krastā vai uz kofieriem. Katram pavēlēja iziet "apstrādi" – noņemt zeltietas (pulkstenus, suvenīrus) un vietā saņemt kvīti. Savācis visas vērtības, nodaļas komandieris Jeremejevs un apsargs ar suni ar tiem pašiem kuteriem aizbrauca atpakaļ uz Noriļsku.

runāja ar Noriļskas priekšnieku. Saksarsme ar mums, ieslodzītajiem, viņam bija aizliegta, bet viņš dažreiz uzciņāja ar papirosiem "Kazbek". Piecas dienas pēc baltiešu ģenerāļu ierašanās viņš saņēma radiogrammu: "Izmantot fiziskā darbā, ievērojot katru baltieša iespējas!" Viņu darba "kristības" notika sakņu dārzā. Kilometru no atpūtas nama plānoja izveidot hektaru sakņu dārza. Ģenerāļu brigāde, izņemot divus slimos, bija nostādīta un nodota agronomam rīcībā. Pēc dabas agronomu Ozerovs bija smags cilvēks. Izkalpodamies priekšniecībai, viņš lika ģenerāļiem pārrakt dobes, kļiedza uz padzīvojušajiem cilvēkiem, kuņģi nebija pieraduši

tija, ka pludinātāji nokrustājušies un domās atvadijušies no tuviniekiem.

No ģenerāļu brigādes dienā slimā pat pa 10 – 12 cilvēkiem. Novembrī ezers aizsala. Vilkās smaga dzīve – desmit stundu darbs celtniecībā, smirdoša zupa no kāpostiem ar gabaliņu maizes un gulētiešanu 23:00. Žids, Kārklīns, Nurks, Tams, Peniķis, Dakus, Matulis un citi no ģenerāļu brigādes drīz apguva galdnieka darbus. Viens no baltiešu ģenerāļiem – Kaulers – iemācījās sūt *vaļņkus*. Kauleram atņēma dzirdes aparātu – laikam bija apzeltīts, tāpēc ar viņu sarunāties varēja, vienīgi kļiedzot. Man likās, ka kurlums viņu glāba, jo viņu nesatrauca tas, kas notika lēģerī, līdz viņa apziņai tas nonāca vēlāk.

Decembris gāja uz beigām, es ieģrimu sniega tunelī, lai nokļūtu līdz Kaulera mazajai darbnīcai. Bija redzama tikai dzelzs caurule, no kuras viegli cēlās dūmi. Durvis atvēra pats Kaulers. Viņam bija pāri piecdesmit. Uz galdiņa stāvēja ādas atgriezumī, bundža ar naglām un instrumentiem, bija egles zars, pie kura piesiets maziņš zilonītis, blakus dega tieva svecīte. Es sapratu – suvenīri no sievas. Darbnīcā bija pustums, tā radija vēlmi parunāt, un es uzdrošinājos pajautāt Kauleram: "Biedri Kauler, jūs droši vien esat apvainojies uz padomju varu..." es viņam iekļiedzu ausīs. Bet viņš atbildēja pavisam klusi, kā visi kurlie: "Man, jaunais cilvēks, droši vien nebūs ilgi vairs jādzīvo. Vecums un apstākļi. Bet jūs vēl esat jauns. Jums viss priekšā. Bija tā, Padomju vara paslēpa mūs, Baltijas valstu komandierus, no liela un briesmīga kara. Virs mums nesprāgst šāviņi, nelido nāvi nesošas lidmašīnas."

Viņš paņēma vēl vienu tievu svecīti, iestiprināja to dzelzs bundziņā. Ne mazāk kā trīs stundas es klausījos šo interesanto sarunu biedru, bet viņam gribējās pastāstīt visu, pat to, ko viņš, kā pats izteicās, nevienam nebija teicis. Manā priekšā sēdēja kapitālistiskās sabiedrības cilvēks – bagāts, no bagātas ģimenes, izglītots, lieliski runāja krieviski un mācēja pašūt *vaļņkus*. Šis večuks ar brillēm, tumšu bārdu un usām mācēja pēc zvaigznēm noteikt, kāds rīt būs laiks un pat paredzēt nākotni. Reiz viņš man parādīja, kā visās krāsās deg horizonts: "Skaties, dēls, tas neatkārtojas, un tādu skaistumu var redzēt tikai šeit." Vēl viņš teica: "Visos laikos, kamēr dzīvoji, ievēro: Krieviju neviens nekad neuzvarēs. Neskatoties uz to, ka vācieši ir pie Maskavas, karā uzvarēs Krievija."

Pēc diviem gadiem Kauleru nošāva...

1941. – 1942. gada ziema bija ļoti smaga Lamas iedzīvotājiem. Nepietiekami pieveda produktus. Cinga plāva cilvēkus ne tikai Noriļskā, bet arī Lamā. Bet, kad cinga "sadraudzējās" ar dizentēriju, lielākā daļa sāka slimot. Ziemā apglabājām 14 cilvēkus. Viņi visi bija no Baltijas.

Sibīrijas bērni Lamas ezera krastā

priekšnieka, radista un apsargu uzvedībā. Sevišķi bīstamos – tautas ienaidniekus (sodītus pēc 58. panta) nosūtīja uz Noriļsku, tāpēc mēs palikām pavisam maz – tikai apkalpojošais personāls. Atpūsties uz Lamu jau trešo reizi atbrauca pionieri.

Augusta sākumā bija pavēle steidzamā kārtā iekārtot telti 40 cilvēkiem tajā vietā, lai to varētu redzēt no visām pusēm, un iežogot ar dzelonstieplēm. Teltis vietā vajadzēja iekārtot divstāvu dēļu guļvietas. Tas tika izdarīts, tiesa, steidzīgi un pavisam, tomēr 42 vietām. Dēļu nebija, un no divām pusēm vajadzēja apdarināt ar drāšu sietu. Augusts bija silts, pēc darba, klaiņodami pa mežu, savācām daudz sēņu un ogu. Kādā dienā pie Lamas atpūtas nama piestājās divi kuteri, kas bija savstarpēji saistīti. Mēs stāvējām krastā un skatījāmies uz tādu neparastu kuģi. Apsargs aizdzina mūs pusimtu metru no trapa, pa kuņģi ar grūtībām nokāpa padzīvojuši kaņavīri – 41 cilvēks.

Krastā viņi, nolikuši pie kājām koferus un labas ādas portfeļus, stingri nostājās ierindā. Katram bija diezgan daudz mantu. Četri ģenerāļi, tad pulkveži, apakšpulkveži ierindu noslēdza divi majori. Tie bija kaņavīri no Latvijas, Lietuvas un Igaunijas. Viņus pavadīja Noriļskas priekšnieks Jeremejevs, NKVD nodaļas komandieris (tas,

Pēc smagā un ilgā ceļā baltiešiem atļāva trīs dienas atpūsties. Vēlāk igaunis Haralds Roods pastāstīja, kā baltiešu virsnieki nokļuvuši Lamā.

1940. gadā, pēc Baltijas republiku pievienošanas PSRS, Padomju valdība uzaicināja augstāko komandējošo sastāvu (galvenokārt, artilēristus) uz Kara akadēmiju iepazīstināt ar Sarkanās armijas nolikumiem, kārtību. Bet pēc 1940. gada 22. jūnija Padomju valdība izteica neuzticību Baltijas komandieriem un nosūtīja viņus uz Krievijas aizmuguri. 28. jūnijā viņus speciālā vagonā izveda uz Sibīriju. Viņu ceļš līdz Noriļskai ilga deviņus mēnešus. Deviņi cilvēki ceļā saslima, un viņus noņēma no etapa. Pārejos bez tiesas izmeklēšanas nosūtīja uz lēģeri pie Lamas ezera.

Blakus viņu teltij bija uzcelts sargtornis apkārtnes novērošanai. Sākumā (naktīs) tajā stāvēja apsargs. Drīz mēs visi šo baltiešu grupu saucām vienā vārdā – *ģenerāļi*. Teicām: "Aizej uz ģenerāļu telti un nodod rīkojumu: "Rīt darbā uz ceptuvi vai virtuvi." Netieši mūs sadalīja divos lēģeros, lai gan teltis bija vienā zonā. Ārsts Haskins katru rītu ziņoja priekšniekam: "Sodien 10 slimī, seši no ģenerāļiem, četri – mūsējie."

Radists Ivans Molčanovs – brīvais – dzīvoja savā mājiņā radiostacijā un katru rītu pulksten 7

pie tāda darba. Smago māla zemi nevarēja uzart pat ar arklā iejūgtu zirgu. Divas nedēļas ģenerāļu brigāde mocījās sakņu dārzā, turklāt savā kaņavīra tērpā, kamēr atnāca pavēle tos pārģērbt. Lūk, tad viss mainījās! Divi lēģeri kļuva par vienu, vienādās vates biksēs un puķainās ģērbtiem cilvēkiem.

No Noriļskas atnāca jauns rīkojums. Bija nolemts ar mūsu rokām izdarīt lielu darbu – Lamas ezera krastā uzcelt vitamīnu ražotni, katlumāju, sūkņa staciju un divas lielas barakas. Visos Noriļskas lēģeros uzliesmojušā cinga steidzina mūs. Visus celtniecības darbus vajadzēja veikt 1941. – 1942. gada ziemā, pašā smagākajā... Sadalīja, kuņģi ko var darīt, izveidoja celtnieku, malkas sagatavotāju, koku pludinātāju brigādes (kamēr ūdens nebija aizsālis). Bija nepieciešams atpludināt vairāk koku no otras ezera puses, un no mūsu krasta 4 – 5 km doties pēc tiem. Uz pretējo krastu katru dienu devās trīs laivas, katrā pa trim cilvēkiem – divi pie ariem, viens vadīja. Ar velkonī vilka 10 – 12 kopā sasieta lapegles. Vajadzēja kokus nozāģēt, apcirst zarus, atvilkt līdz ūdenim, sasiet un aizpludināt pa ezeru uz mūsu krastu.

Gadijās, ka ezerā sacēlās vētra, un visu mūsu "floti" aiznesa tālu prom.

Rūdolfis Tuul, igaunis, kurš bija atbildīgais par pludināšanu, stās-

Par baltiešu ģenerāļiem Lamā, Sibīrijā

(Turpināts no 8. lpp.)

Dažus izdevās smagā stāvoklī aizsūtīt uz Noriļsku ar lidmašīnu vai citu transportu. Viņu likteni es nezinu. Bada nāve ir briesmīgāka par karu frontē. Briesmīgi bija redzēt, kā pa sasalušajiem atkritumiem, kuņģus izmeta no virtuves un ceptuves, rakājas cilvēki, ar pirkstiem cenzdamies atrast kaut ko ēdamu. No neliela trokšņa cilvēka ēna aizskrēja kā izbaidīts zvērs. Uz nakts "medībām" gāja lielākais vairums, slēpdamies viens no otra, lai apmierinātu savu badu.

Vēl briesmīgāk bija dzirdēt, kā ieslodzītais zaglis Smirnovs, kas strādāja par vedēju ar zirgu, satiekoties rindā virtuvē, nekaunīgi jautāja:

"Nu, ģenerāl, kad atdosi galus? Nav ko smēķēt..." (Divas paciņas *Mahorkas* deva tam, kas izrok kapu. Vienu tam, kuŗš uztaisa zārku.) (..)

Bija redzams, ka baltieši garīgi pakļāvās vai klusi apspriedās ar kādu reliģiozu cilvēku. Tas bija Jomerts – liela auguma, dūšīgs, kluss vīrs. Es nekad neredzēju, ka viņš pasmaidītu. Viņam visi ar cieņu klanījās. Viņš vienā un tajā pašā laikā devās pie ezera un ilgi stāvēja krastā. Viņu izvēlēja par vecāko, lai gan viņš nebija visvecākais pēc gadiem. Viņš naktīs negāja pēc atkritumiem, bet citi ar viņu dalījās. Vienā no aukstajām naktīm 1942. gadā Jomerts nomira. Viņu apglabāja viss lēģeris, atnāca pat slimie un vārgie. Kaps viņam bija izrakts dziļāks nekā citiem. Kad pienāca vasara, Jomerta

Ceļotāji sakopj baltiešu virsnieku piemiņas vietu

draugi uz viņa kapu atvilka smagu, četrkantīgu akmens blūķi, ko pati daba bija izkalusi... Pārējos kapus atzīmēja ar parastu koku, kam bija piesists klāt dēlītis ar vārdu.

Man, krievam, grūti pareizi nosaukt visu to vīru uzvārdus, kuŗi palika Lamas ezera krastā, bet es tos uzrakstīju uz paša darināta pieminēkļa. Tagad baltiešu

ekspedīcijas šeit ir uzstādījušas jaunu pieminēkli un memoriālās zīmes. Man gribējās pastāstīt par šo mazo lēģerpunktu un visu padarīto noriļskiešiem: visi atceras vitamīnu kvasu, kas palīdzēja ie-

slodzītajiem un brīvajiem izglābties no cingās.

Dzīvi palikušie baltieši pamazām tika izvesti no Lamas.

Publikāciju sagatavoja
Dzintra Geka

JURIS LORENCIS

Vienas no manām spilgtākajām padomju laiku atmiņām – sarunas ar cilvēkiem no Vidusāzijas un Kaukāza. Mēs bijām iekļauti vienā valstī – PSRS, patiesībā Krievijas impērijas mantniecē. Toreiz es vēl tā isti nepratu novērtēt uzbeku, kirgīzu un azerbaidžāņu teikto: "Jūs esat mūsu Rietumi." Tikai tagad, kad pēc PSRS sabrukuma pagājuši teju vai trīsdesmit gadi, es tā pa istam saprotu šo vārdu jēgu. Kā izrādījās, lietu būtība slēpjas ne tik daudz Rīgas vai Tallinas gotiskajās smailēs, cik vēsturiskajos procesos.

Trīsdesmit gadi – tas ir laiks, ko pieņems uzskatīt par vienas paaudzes vecumu. Šajā laikā bijušās padomju republikas attīstījušās katra savā virzienā. Daudz maz gluds ceļš uz demokrātiju bijis vien trim Baltijas valstīm – Igaunijai, Latvijai un Lietuvai. Daudz maz veicies arī Ukrainai, Moldovai un Gruzijai. Bet šīs valstis savā attīstībā nav izvairījušās no plašu apmēru korupcijas, iekšējiem nemieriem, revolūcijām, pat cilvēku upurēm. Par pašreizējo rietumniecisko izvēli tās samaksājušas dārgu cenu. Ukrainai atņemta Krima un Donbass, Moldovai – Piedņestras reģions, Gruzijai – Abhāzija un Dienvidosetija. Pie vainas te ir gan ārvalstu uzskurinātie un at-

balstītie separātisti, gan Krievijas tieša militāra iejaukšanās, faktiski okupācija.

Savu ceļu gājušas Azerbaidžāna un piecas Centrālāzijas valstis. Šīs islāma ticības tautu apdzīvotās zemes atrodas pavisam īpatnējā stāvoklī, kuŗā moderno laiku "naftas nauda" sajaukusies ar ģimeņu klanu valdīšanu, kas raksturīgs feodālām cilšu sabiedrībām. Patiesībā Kaukāzs un no maļā Centrālāzija ir stratēģiski svarīgi pasaules reģioni, kur saduras vairāku lielvaru intereses. Par ietekmi te cīnās Krievija, Ķīna, ASV, Turcija un Irāna, pagrīdē darbojas radikāli musulmaņu grupējumi. Azerbaidžānā, Uzbekistānā un Kazachstānā valda autoritāri režīmi, kuŗos vara tiek "mantota", nodota "uzticama pēcteča" vai pat tuva radnieka rokās. Acīmredzot lielākajai daļai sabiedrības tas šķiet pieņemami. Un, visbeidzot, "odziņa uz tortes" – Turkmēnija. Zeme, kur Kaspijas jūras krastā nezināmā kapā apglabāts Kārlis Ulmanis. Viena no noslēgtākajām zemēm uz pasaules, despotisks, Ziemeļkorejai līdzīgs režīms. Vienīgā atšķirība – Turkmēnija ir bagāta, tai ir nafta un gāze.

Saprotams, Latvijai visvairāk interesē mūsu kaimiņvalstis – Krievijā un Baltkrievijā – notiekošais. Abās slāvu valstīs pie

varas patlaban atrodas autoritāri režīmi, bet demokrātiekie procesi tiek aizstāti ar to imitāciju.

Tomēr starp Baltkrieviju un Krieviju ir liela atšķirība – Baltkrievija fokusējas uz savām iekšējām problēmām, bet Krievija aizvien aktīvāk cenšas iespaidot "tuvās ārzemes". Zīmīgi, ka nu jau atlaistais Trampa administrācijas nacionālās drošības padomnieks Džons Boltons savā pēdējā ārvalstu turnejā augsta nogalē apmeklēja Moldovu, Ukrainu un Baltkrieviju, kur izteica stingru ASV atbalstu šo valstu neatkarībai un suverēnitātei.

Bet paraudzīsimies uz pretējo pusi, uz Rietumiem no Latvijas. Šis rudens iezīmē vēl vienu jubileju. Pāriet tieši trīsdesmit gadu kopš komunistisko režīmu krišanas bijušajās PSRS satelītvalstīs. Par procesa kulmināciju var uzskatīt Berlīnes mūra krišanu 1989. gada 9. novembrī. Šodien Čehija, Slovākija, Polija un Ungārija, kas pirms trīsdesmit gadiem atradās pārmaiņu procesu avangardā, bieži tiek kritizētas par atkāpšanos no demokrātijas, par pārlieku koncentrēšanos uz savām iekšējām problēmām. Pārmetumus izpelnās arī "jaunās Eiropas" atteikšanās uzņemt Afrikas un Tuvo Austrumu bēgļus.

Īpaši interesanta attīstība vērojama bijušajā Austrumvācijā. 1. septembrī divās Vācijas federālajās zemēs – Saksijā un Brandenburgā – notika vietējo parlamentu jeb landtāgu vēlēšanas. It kā margināls vietēja mēroga notikums, kas tomēr piesaistīja politikas vērotāju uzmanību. Jo vēlēšanās lielus panākumus guva partija "Alternatīva Vācijai" jeb saīsināti AfD (abreviatūra no vārdiem "Alternative für Deutschland"). Abās zemēs tā saņēma ceturto daļu balsu un stabili nostiprinājās otrajā pozīcijā. Pārējie Vācijas politiskie spēki AfD idejas raksturo kā "nepieņemamas", "radikālas" un "populistiskas".

Iemesli šai kritikai – AfD vēlas atteikties no eiro un atgriezties pie vecās labās vācu markas. Partija iestājas par Briseles birokrātijas varas samazināšanu un nacionālo valstu suverēnitātes atjaunošanu Eiropā. Tātad nevis "Eiropas savienotās valstis", bet gan "tēvzemju Eiropa". Savā programmā AfD tieši runā par tādām modernajā Vācijā politiski nekorektām temām kā "vācu tautas nacionālās identitātes saglabāšana", "islāms nav raksturīgs Vācijai" utt. Bez šaubām, partijas idejas ir radikālas. Bet arī izaicinājumi, ar kuŗiem saskaras Vācija un Eiropa, ir vēl nebijuši. Piemēram, imigrācija un bēgļu

krīze. Diemžēl vecās, tradicionālās partijas lavierē, izvairās dot skaidras atbildes, un tas cilvēkiem nepatīk.

Partijas šī gada vēlēšanu saukļi ir – "Pagrieziena 2019!" un "Austrumi mostas!" ("Wende 2019!", "Der Osten steht auf!"). Lai gan kopš Vācijas apvienošanās pagājuši trīsdesmit gadi, atšķirības starp nosacītajiem Rietumiem un Austrumiem Vācijas iekšienē joprojām ir ievērojamas. Iekšzemes kopprodukts, rēķināts uz vienu iedzīvotāju, bijušajā Austrumvācijā joprojām ir krietni zemāks nekā "vecajās" zemēs.

Nav izslēgts, ka AfD līdzīgas partijas nākotnē radīsies arī Baltijas valstīs. Kopš 1989. gada politiskā attīstība Baltijā ar nelielu aizkavēšanos ir kopējusi Ungārijā, Čehijā, Slovākijā, Polijā un Vācijas austrumu zemēs notiekošo. Procesi bijuši līdzīgi, vien ar nelielu laika nobīdi. Par pirmo bezdelīgu Baltijā varētu dēvēt Igaunijas Konservatīvo Tautas partiju, kuŗai 101 vietu lielajā parlamentā ir 19 deputātu vietas, bet partijas priekšsēdis Marts Helme ieņem prestižo iekšlietu ministra amatu pašreizējā Igaunijas valdībā. Raudzīsim, kas notiks Latvijā līdz nākamajām Saeimas vēlēšanām!

Ērkšķainais ceļš uz demokrātiju

MUMS RAKSTA

Vai Latvijai nepieciešama obligāta vēlēšanu sistēma?

Pēc nesena Eiropas Parlamenta vēlēšanām arvien vairāk rodas izjūta, ka Latvijā ir jāsāk domāt par obligātas vēlēšanas sistēmas izveidošanu. Pretējā gadījumā valsts var zaudēt visu to, ko uz barikādēm Rīgā pirms trīsdesmit gadiem palīdzēja izcīnīt neskaitāmi Latvijas iedzīvotāji. Jādomā, ka viņi un arī tie, kuŗu vārdi piemiņai ir iegravēti uz lieliem akmeņiem Rīgas kanālmalas apstādījumos, ir vilušies savos tautiešos. Tautiešos, kuŗi neatrada laiku piedalīties EP vēlēšanās, vai nepadomāja un nenovērtēja šo vēlēšanu svarīgumu savai valstij – Latvijai.

Centrālās Vēlēšanu komisijas dati liecina, ka 66,47% no Latvijas balsstiesīgajiem iedzīvotājiem EP vēlēšanās nepiedalījās. Tai pašā atskaitē *cvk.lv* lasāms, ka no ārvalstīs reģistrētajiem Latvijas balsstiesīgajiem vēlētajiem 91,34% piedalījās šajās vēlēšanās, bet no Latvijā dzīvojošiem tikai ap 33,5%. Šie dati kopā ar Saeimas vēlēšanu rezultātiem (45,44% nebalsoja) liek domāt, ka liels skaits no Latvijas pavalstniekiem neizprot, kā Saeimas un EP vēlēšanas atšķiras viena no otras un kā katra kalpo Latvijas interesēm. Saeimas vēlēšanās vēlētajam ir dota iespēja, iekļaujoties savas izvēlētas partijas noteikumos, balsot par kandidātiem, kuŗus

vēlētājs uzskata par piemērotiem darboties likumdevējā – Saeimā. EP vēlēšanās vēlētajū pienākums ir ievēlēt astoņus piemērotākos kandidātus, kuŗi pārstāv Latvijas intereses Eiropas Savienībā. Sevišķi svarīgi to būtu ievērot tiem valsts iedzīvotājiem, kuŗi nemitīgi pārmet Eiropas savienībai par netaisnīgu un nevienlīdzīgu pabalsta piešķiršanu Latvijai, salīdzinot ar citām Eiropas dalībvalstīm.

Tiem vēlētajiem, kuŗiem Latvijas intereses ir svarīgas, pirms kandidāta izvēles EP vēlēšanās, derētu padomāt, vai viņa izraudzītajam attiecīgās partijas kandidātam vispār ir matemātiska iespēja tikt ievēlētam. Pārlicinošs rādītājs tādi neespejamībai ir nesenie 13. Saeimas vēlēšanu rezultāti. Pilnīgi skaidri saprotams, ka uz tām partijām, kuŗas nesasniedza vismaz 3% atbalstu Saeimas vēlēšanās, nebija jēga cerēt, ka tikai pēc dažiem mēnešiem viņa kandidātam veiksies labāk EP vēlēšanās. Tāpēc, savas valsts labā saprātīga un patriotiska izvēle būtu balsot par valstij nekaitīgu, bet spējīgu kandidātu no kādas citas partijas, kuŗa ievēlēšana būtu matemātiski iespējama. Dati arī rāda, ka EP vēlēšanās bija partijas, kas neieguva pat 1% vēlētajū atbalstu. Tas nozīmē, ka šo partiju

atbalstītāju 10,940 balsis aizgāja “nekuriene” un līdz ar to, iespējams, palīdzēja ietekmēt EP vēlēšanu rezultātus pretēji Latvijas valsts interesēm.

Laikā, kad Latvijā risinājās EP vēlēšanas, paralēli, tai pašā laikā Rīgā tika atklāti un risināti liela apmēra korupcijas darījumi dažādās pašvaldības iestādēs. Rīgas mērs Ušakovs un vicemērs Ameriks izrādīja neiedomājamo “pārsteigumu” par atklātajiem notikumiem! Abi centās noraidīt pat mazāko atbildību vai daļēju savas vainas iespējamību. KNAB un VARAM ministrs Juris Pūce, acimredzot, domāja citādi – KNAB rikoja pārbaudi abu Rīgas vadošo kungu mājās. Ministrs, neskatoties uz Ušakova brīdinājumu par tiesāšanos nākotnē, atlaida Rīgas mēru no amata. Ameriks pats, zināmu vai nezināmu apsvērumu dēļ, izvēlējās atteikties no Rīgas vicemēra amata. Cerēsim, ka viņa ricība bija balstīta uz to, ka viņš atcerējās, kā pieņemts attīstītās pasaules valstīs, kur atzinību, kā arī atbildību par labu vai par ne tik labi izpildītu darbu nes šīs iestādes galvenie vadītāji. Valstīs, kuŗās tieslietu sistēma ir kaut cik sakārtota, Ušakovam un Amerikam, pieņemtu, būtu jānogaida tiesas lēmums pirms jaunas karjeras iesākšanas. Latvijā, turpreti,

pateicoties vienotam *Saskaņas* partijas vēlētajū atbalstam, Ušakovam un Amerikam atvērās durvis uz legāliem un vēl jo ienesīgākiem ienākumu avotiem. Viņi tika ievēlēti Eiropas Parlamentā, lai rūpētos par Latvijas iedzīvotāju interesēm Eiropas Savienībā. Lielāko pateicību viņi ir parādā tiem 66,47% Latvijas iedzīvotāju, kuŗi neatrada laiku vai vajadzību piedalīties EP vēlēšanās. Protams, arī iepriekš minētajiem, kuŗ savas 10,940 balsis atdeva sapņu mākoņiem.

Neiedomājami grūti ir izprast Latvijas iedzīvotāju apātiju saistībā ar EP vēlēšanām, turklāt tieši laikā, kad risinājās minētie korupcijas atklājumi. Vai iedzīvotāji ir tā aizņemti ar darbiem, ar Latvijas 100 gadu pastāvēšanas svinēšanu, ar dažādiem pilsētu svētkiem? Vai vienkārši ir tā vilušies savā valstī, ka nevēlas vairs sargāt tās neatkarību un pastāvēšanu? Vai tik liels iedzīvotāju skaits Latvijā nesaskatīja apsvērtu un bīstamu dīvainību? Kāpēc viņi dāsni pasniedza Ušakovam un Amerikam šo lielisko iespēju? Gaidīsim un redzēsim, kā un vai šie “mūsu” jaunievēlētie Latvijas valsts pārstāvji Eiropas Savienībā gādās par Latvijas interesēm, vai līdzīgi, kā tas bija Rīgas domē.

Pieņemtu, ka pirms viņi tiks pie EP ērtībām, viņiem vēl nāksies pārvarēt dažus KNAB un tieslietu radītos šķēršļus.

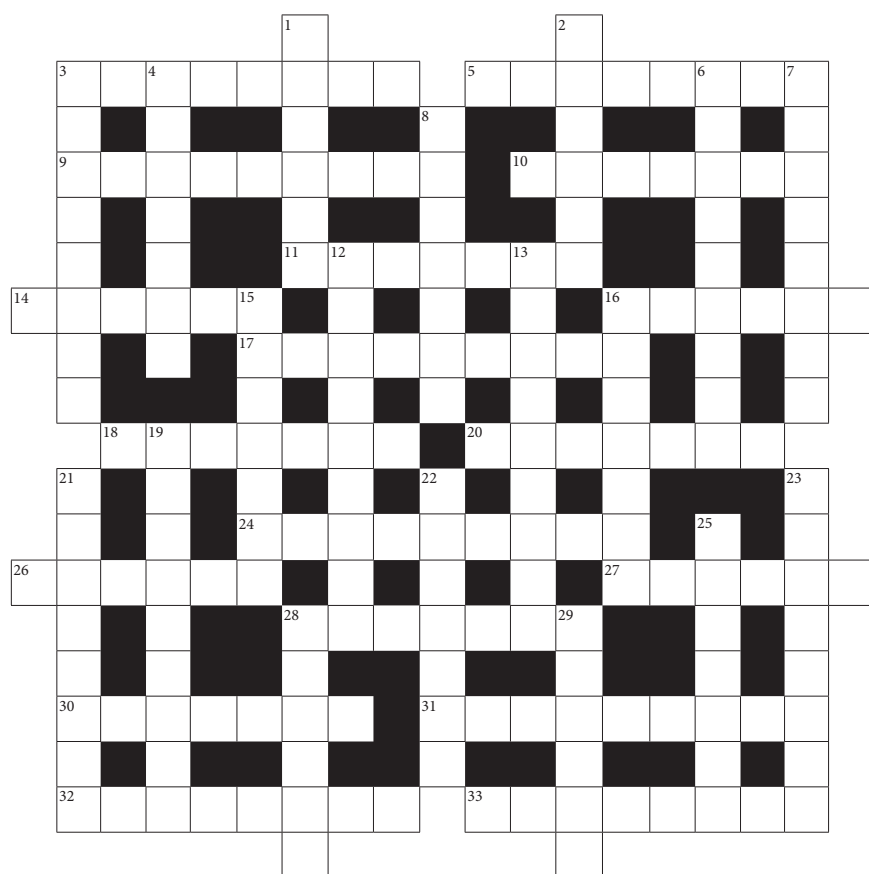
Neskatoties uz to, ka lielākā daļa cilvēku dzīvē nevēlas pārāk lielu un nomācošu valdības kontroli, 22 valstis pasaulē ir izvēlējušās ieviest obligāto vēlēšanu veidu. To vidū ir tādas demokrātiskas valstis kā Austrālija, Beļģija, Luksemburga. Jāpieņem, ka iemesls šai izvēlei bija sargāt savas valsts drošību un pastāvēšanu tā, lai kāda maza, bet vienota vēlētajū grupa nespētu valstij sagādāt problēmas tikai tāpēc vien, ka vairums valsts iedzīvotāju vēlēšanās nepiedalās.

Jācer, ka EP vēlēšanu rezultāti Latvijā pārliecinās Latvijas iedzīvotājus, ka mūsu valsts drošība un pastāvēšana karājas ļoti trausla diega galā. Tas nozīmē, ka pašiem iedzīvotājiem jāsāk aktīvāk piedalīties svarīgās vēlēšanās vai paļauties uz valsts noteiktu obligāto vēlēšanu sistēmu un maksāt sodu par neattaisnotu nepiedalīšanos. Līdzīgi, kā tas bija toreiz, kad privātmāju īpašniekiem lika maksāt soda naudu par karoga neizkāšanu valsts nozīmētajās dienās.

Modris Pakulis

Sastādījis KĀRLIS PĒTERSONS

KRUSTVĀRDU MĪKLA

Deformēt ar spiedienu. 8. Asinsatriebība. 12. Divdesmitskaldnis. 13. Ģērbtuve. 15. Skatuves mākslinieki. 16. Latviešu dzejnieks (1932-2014). 19. Debess ziemeļu puslodes zvaigznājs. 21. Alkoholisks dzēriens. 22. Uzsvars. 23. Rēgulāra transportlīdzekļu pārvietošanās pa noteiktiem maršrutiem noteiktā laikā. 25. Štances sastāvdaļa. 28. Ierīce radioviļņu uztveršanai un raidīšanai. 29. Latviešu rakstnieks (1879-1945).

Krustvārdu mīklas (Nr. 36) atrisinājums

Līmeniski. 1. Piķis. 4. Krīts. 6. Komanda. 7. Raudava. 8. Nansens. 10. Kameles. 13. Sasmaka. 15. Elēģija. 17. Pērse. 19. Tektonika. 20. Vakariņas. 22. Svāri. 23. Kamejas. 26. Igaunis.

29. Tendences. 30. Amidols. 31. Tetrode. 32. Tipiska. 33. Abaka. 34. Svīre.

Stateniski. 1. Pauļuks. 2. Skatāka. 3. Kalambūrs. 4. Kantele. 5. Skeleti. 7. Rauss. 9. Spika. 11. Magnolija. 12. Rēderejas. 14. Algebra. 16. Jokaini. 17. Pakts. 18. Ētapi. 21. Kapteinis. 23. Kolka. 24. Meksika. 25. Sieksta. 26. Identas. 27. Neapole. 28. Svēte.

Līmeniski. 3. Pilsēta Vācijā, netālu no Berlīnes. 5. Panātru dzimtas augi. 9. I. Ziedoņa aprakstu grāmata divās daļās. 10. Nelieli naudas ziedojumi. 11. Dusmīga. 14. Vecaine. 16. Pādrēbes. 17. Baznīcas organizācija. 18. Piena produkts. 20. Domu apmaiņa sanāksmē, sēdē. 24. Mechanismi, kas pārnēs kustību no vienas vārpstas uz otru. 26.

Nelaipni, īgni (*sarunu val.*). 27. Starptautiska zēnu organizācija. 28. Rudens puķes. 30. Sauss auglis ar cietu apvalku. 31. Iekšējo slimību ārsts. 32. Plaši pazīstamas. 33. Mēbele.

Stateniski. 1. Gari sieviešu apmetņi bez piedurknēm. 2. Četrinā. 3. Asas, vircotas. 4. Materiāli nodrošinātas. 6. Ienākums no akcijas tās īpašniekam. 7.

Aicinām arī Jūs, cienījamo lasītāj, kļūt par *Liktendārza* atbalstītāju!

Aicinām piedalīties mūsu pasākumos vai arī ziedot, naudu ieskaitot

Saņēmējs: Nodibinājums "Kokneses fonds"

Adrese: Lāčplēša iela 75B, Rīga, LV-1011, Latvija

Reģistrācijas numurs: 40008092535 A/S "SEB Banka"

Kontā: LV10UNLA0050006878844 SWIFT: UNLALV2X

vai starpniekbankās:

Skandināviska Enskilda Banken AB, Stockholm SWIFT/BIC: ESSE SE SS

The Bank of New York Mellon, New York ABA: 021000018,

Konts: 8900106808, SWIFT/BIC: IRVTUS3N

The Toronto-Dominion Bank, Toronto SWIFT/BIC: TDOM CA TT TOR

National Westminster Bank Plc, London Sort code: 60-00-04,

SWIFT/BIC: NWBK GB 2L

Skandināviska Enskilda Banken AB, London Sort code: 40-48-65, SWIFT/BIC:

ESSE GB 2L

Vairāk par iespējām pārskatīt Jūsu ziedojumus un citu tuvāku informāciju skat. *Liktendārza* jeb "Kokneses fonda" mājaslapā

liktendarzs.lv

YOUNG AUDIENCES – Kamermūzikas koncertu programma skolām

Organizācija *Young Audiences* darbojas ASV, tai ir nodaļas 40 lielākajās pilsētās, un tās mērķis ir iepazīstināt skolēnus ar kamermūziku profesionālu mūziķu izpildījumā viņiem saprotamā veidā, turklāt tā, lai viņi negarlaikotos.

Koncerts notiek kā dialogs starp publiku un mūziķiem. Mūziķi uzdod jautājumus, bērni atbild, un otrādi. Koncerta gaitā skolēni "kļūst" par komponistiem, diriģentiem un orķestrā mūziķiem un izjūt, ko nozīmē veikt šos pienākumus. Bērniem

arī dota iespēja izmēģināt mūzikas instrumentus.

Tā kā Latvija šāda pasniegšanas metode nav pazīstama, ASV vēstniecība piedāvā ar to iepazīstināt skolu administratorus, skolotājus un skolēnus. Ap pussimt Latvijas skolās jau notikuši šādi bezmaksas koncerti. **Nākamā serija notiks no 7. līdz 11. oktobrim** Liepājas apkārtnē.

Mērķauditorija ir 3. – 4. klase, bet iespējams iesaistīt arī bērnus no 2. līdz 5. klasei. Ideāls kopējais klausītāju skaits – 100 līdz 120.

Skolēni parasti sēž ielokā uz grīdas, lai būtu iespējami tuvu mūziķiem. Vajadzīgas klavieres vai sintezators.

Koncerti ir bezmaksas. Vienīgais lūgums – programmas dalībniekus, kopā astoņus cilvēkus, pacienāt ar skolas pusdienām.

Lūdzam arī par koncertu informēt vietējos laikrakstus. Ja rodas papildu jautājumi, lūdzam sazināties ar koncerta lektoru Andreju Jansonu – jansonsa@gmail.com tel. +1 (313) 466-3310.

Koncerti notiks:

Pirmdien, 7. oktobrī, plkst. 9 Durbes kultūras namā; 12.10 Pāvilstas vidusskolā.

Otrdien, 8. oktobrī, plkst. 10 Nicas vsk.; plkst. 12 Rucavas pamatskolā.

Trešdien, 9. oktobrī, plkst. 11:10 Aizputes vsk.; plkst. 13 Kazdangas pamatskolā.

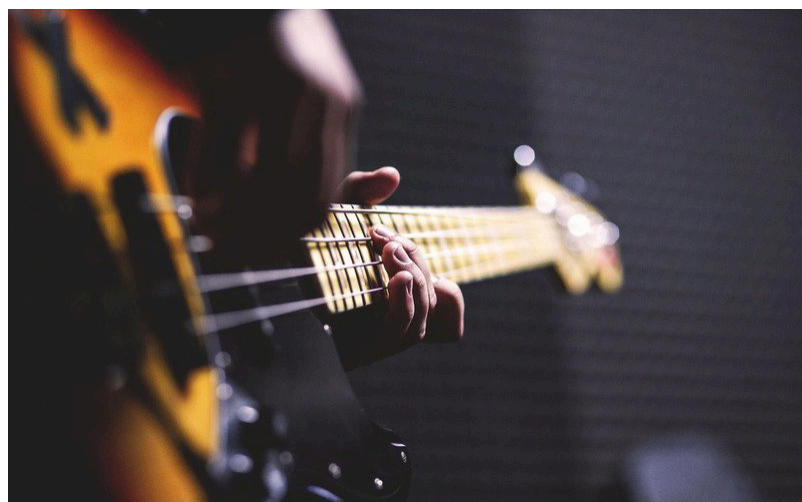
Ceturtdien, 10. oktobrī, plkst. 10:30 Vaiņodes vsk.; plkst. 13:05 Priekules vsk.

Piektdien, 11. oktobrī, plkst. 10:30 Bārtas pamatsk.; plkst. 13:10 Grobiņas ģimnazijā.

Berlīnē notiks pirmais Latvijas radošās diasporas sadarbības forums

Lai uzsāktu radošās diasporas kustību sadarbībai kultūras diplomātijā, no 31. oktobra līdz 1. novembrim Vācijas galvaspilsētā Berlīnē notiks pirmais *Latvijas radošās diasporas sadarbības forums*. Tajā aicināti piedalīties ārvalstīs dzīvojošie Latvijas radošie profesionāļi, kā arī kultūrpolitikas un kultūrizglītības veidotāji un producenti no Latvijas. Forumā tiks prezentēti iegūtie radošās diasporas profesionāļu kartēšanas rezultāti, apspriesta līdzšinējā pieredze un rosinātas jaunas iniciatīvas ārvalstīs strādājošo mākslinieku, mūziķu, dizaina un citu jomu profesionāļu sadarbībai ar Latviju.

Pasākumā piedalīsies arī Latvijas Republikas kultūras ministrs Nauris Puntulis un Eiropas Kultūras parlamenta ģenerālsekretārs Karls Ēriks Normans (*Karl Erik Norrman*). Ar saviem pieredzes stāstiem dalīsies spilgti ārvalstīs strādājoši latviešu mākslinieki un radošo nozaru uzņēmēji.

Plānotas tematiskas diskusijas par radošo profesionāļu sadarbības iniciatīvām, diasporas māksliniecišķo kopu (koru, deju kopu, amatiertheātru, amatniecības u. c.) lomas stiprināšanu kultūras diplomātijā un iespējām un izaiņinājumiem sadarbības projektu finānciālam nodrošinājumam.

Forumā ietvaros tiks iniciēta radošās diasporas kustība un izstrādāti konkrēti ierosinājumi

Latvijas kultūras diplomātijas un sadarbības attīstīšanai. Neformālās programmas ietvaros foruma otrajā dienā interesentiem būs iespēja apmeklēt Berlīnes vadošās kultūras institūcijas, lai izzinātu to pieredzi sadarbībā ar Baltiju. "Radošās diasporas sadarbība ir līdz šim nepietiekami novērtēts un atrasts spēks Latvijas kultūras diplomātijai, pašu profesionāļu radošās sadarbības paplašināšanai un kultūras nozares attīstībai," no rīkotāju puses foruma mērķi skaidro Eiropas Latviešu apvienības (ELA) prezidija priekšsēde **Elina Pinto**.

Visi ārvalstīs strādājošie Latvijas radošie profesionāļi, radošo nozaru studenti un citi kultūras un ar to saistīto jomu speciālisti ar pieredzi vai interesi par sadarbību ar Latvijas partneriem, kā

arī diasporas māksliniecišķo procesu uzturētāji un ideju ģeneratori aicināti pieteikties bezmaksas dalībai forumā, līdz 15. oktobrim aizpildot pieteikuma anketu mājaslapā www.radi.me. Forumu rīko Eiropas Latviešu apvienība (ELA) sadarbībā ar Latvijas Kultūras akadēmiju (LKA). Pasākumu atbalsta Latvijas Republikas Kultūras ministrija, Latvijas Republikas vēstniecība Vācijas Federatīvajā Republikā un Latvijas Investīciju un attīstības aģentūra.

Lai pirms Berlīnes foruma plaši apzinātu radošās diasporas redzējumu, ELA un LKA aicina līdz 27. septembrim piedalīties aptaujā, kuras mērķis ir pirmo reizi plaši apzināt ārpus Latvijas dzīvojošu radošo profesiju pārstāvjus un viņu domas par profesionālajām iespējām mītnes zemē un sadarbības pieredzi ar Latviju. Aptauja tiek veikta LKA doktorantes Ilzes Upatnieces promocijas darba ietvaros. Plašāka informācija par pētījumu un pētījuma aptaujas anketa atrodama mājaslapā www.radi.me.

Papildu informācija:

Ilze Upatniece,
Latvijas Kultūras akadēmija
E: ilze.upatniece@gmail.com
M: +49 160 97935145

Lelde Vikmane
Eiropas Latviešu apvienība
E: ela@latviesi.com

Ēterā savu skanējumu sāk raidījums "Ar atgriešanos"

Deviņu raidījumu seriā diskusijām par atgriešanās iespējām Latvijā, it īpaši Latgalē, lai tur veidotu savu nākotni. Ar kādām problēmām reemigrantiem jā-sastopas un kā tās atrisināt? Uz-zināsim, kuŗas valsts iestādēs iespējams saņemt informāciju un palīdzību, ja jūs vai jūsu rad-nieks vēlas atgriezties dzimtenē. Informēsim par uzņēmumiem, kuŗi piedāvā darba iespējas Lat-galē. Uzskatīsim tos, kas atgrie-zušies, un tos, kas vēlas atgrie-zties.

Pirmajā raidījumā iepazīstī-nāsim ar diasporā un pie mums notiekošajām sociālajām, ekono-miskajām un kultūras aktuāli-tātēm. Uz zināsim, ko par atgrie-šanos Latvijā domā jaunieši, kas dzīvo un strādā Vācijā un Dien-vidāfrikā. Kāda programma mūs sagaida Pasaules latviešu kultū-

ras konferencē, kas septembra beigās notika Cēsīs?

Raidījuma skanēšanas laiks trešdienās plkst. 18:20 ar atkārt-ojumiem svētdien plkst. 14, otr-dien plkst. 16:20.

To arhīvs būs pieejams portā-los www.rezekneszinas.lv un www.daugavpilszinas.lv.

Reģionālā radiostacija "Divu krastu radio" raida 90,1 fm Dau-gavpils un 96,9 fm Jēkabpils frekvencēs, radio "Ef-Ei" 91.4 fm Rēzeknē.

Raidījums "Ar atgriešanos" tiek gatavots ar Valsts reģionālās attīstības aģentūras finānciālo atbalstu no valsts budžeta li-dzekļiem.

SIA "Divu krastu radio" valdes priekšsēdis **Andrejs Trokša**,
+371 26550079,
andres@dkradio.lv

Aicinām atbalstīt virtuālo enciklopēdiju

Nekropole.info

arī materiāli, veicot mērķa ziedojumus.

Šis ir unikāls projekts, kuŗam nav analoga pasaulē.

Mēs tveŗam pasaules aizejošo vēsturi, par centrālo asi, ap kuŗu viss griežas, liekot Latviju.

Tas varbūt ir ambiciozi, bet – kuŗš gan darīs, ja ne mēs paši?!

www.nekropole.info

Brīvā Latvija

reklāmas cenas Latvijā

Cena – 1,15 eiro
par cm² ierāmējumā
Atlaides par reklāmas
publicēšanas biežumu:

- Atkārtotot vienu un to pašu reklāmu 2 reizes, paredzēta atlaide 10 % apmērā no parastās cenas.
- Atkārtotot vienu un to pašu reklāmu 3 reizes, – 15 % no parastās cenas.
- Atkārtotot vienu un to pašu reklāmu 4 reizes un vairāk, – 20 % no parastās cenas.
- PRIVĀTSLUDINĀJUMIEM: 0,60 eiro par 1 cm² ierāmējumā.
- SĒRU SLUDINĀJUMS: **NB! 60 eiro**

Pasta adrese:

Ģertrūdes iela 27

Rīga, LV - 1011

Tālrunis + 371 67326761

Tālrunis +371 67326784

Darba laiks:

Pirmdien – 9-17

Otrdien – 9-17

Piektdien – 9-13

BRĪVĀ LATVIJA

Latvijas reģ. nr. 1144.
Rietumeiropas latviešu laikraksts,
iznāk sestdienās, 48 reizes gadā.

Redaktore: Līgita Kovtuna
Brīvā Latvija redakcija: Ģertrūdes iela 27, Rīga, LV-1011 (Darba laiks P.O: 9-17, Pk.: 9-13)
Tālr (redakcija) +371 67326761, +371 29439423,
Tālrunis: +371 67326784.
e-pasts: redakcija@brivalatvija.lv

Administrācija: Sarmīte Janovskis (admin.)
Lilac Cottage, 18 Lauds Road, Crick Northants.
NN6 7TJ. Tālr. 01788823438, fakss 01788822441.
Kārto visas sēru un citu sludinājumu maksas; pieņem Rietumu abonementus, izņemot Vācijas un Zviedrijas.

ABONEMENTA MAKSA:

Brīvās Latvijas digitālo versiju varat pasūtīt tāpat kā līdz šim.

- par 12 mēn. (48 nr.) EUR 55 (550 SEK)
- par 6 mēn. EUR 30 (300 SEK)
- 1 nedēļu EUR 2 (20 SEK)

To varat izdarīt caur *Brīvās Latvijas* mājas-lapu: <http://www.brivalatvija.lv/abone-interneta>.

Izdrukājot iespējama krāsaina versija. Tiem *Brīvās Latvijas* lasītājiem, kuŗi tomēr vēlas lasīt avīzi drukātā versijā, piedāvājam pasūtīt Amerikas latviešu avīzi *Laiks* – tie paši 48 numuri gadā, 20 lappuses, to skaitā 8 lpp. tās pašas, kas kopš 2001. gada bijušas kopīgas abām avīzēm.

Iespēja saņemt *Laiku* pa gaisa pastu no ASV.
• par 6 mēn. – EUR 186
• pa parasto pastu no Latvijas – 6 mēn. EUR 86

Ik gadu dāvanā – *Laika* Mākslas kalendārs!

Samaksa: naudu ieskaitot SIA VESTA-LK kontā: AS SEB banka, kods UNLALV2X, nr.: LV80UNLA0050016243516, ar piezīmi LAIKS un norādot vārdu, uzvārdu un adresi.

Latviešu organizāciju un **privātie sludinājumi** maksā EUR 6,- par 10 mm augstu vienslejiģā platumā aizņemtu telpu. **Sēru sludinājumi** (10,6 cm x 7 cm) EUR 60,-

Komerācālie sludinājumi EUR 12 par 1 slejas cm. **Atlaides atkārtotām reklāmām.**

Ar autora vārdu, iniciāļiem vai segvārdu parakstītos rakstos izteiktās domas nav katrā ziņā arī redakcijas domas. Par līdzstrādnieku honorāriem nepieciešama iepriekšēja vienošanās. Par publikācijās minēto faktu precizitāti atbild autors.

Lūdzam ziedojumus iemaksāt: **Biedrības Laiks-BL** kontā – **SEB Banka**, nr.:LV60UNLA0050018705154, vai, sūtīt naudu vai čekus *Brīvās Latvijas* atbalstam mūsu pārstāvei **Sarmītei Janovskis**, Lilac Cottage, 18 Lauds Road, Crick, Northants, NN6 7TJ.

SPORTS

SPORTS

SPORTS

PASAULES
MEISTARSACĪKSTES
VIEGLATLĒTIKĀIAAF World Athletics Championships
DOHA2019

بطولة العالم للألعاب القوى - الدوحة

Kataras galvaspilsētā Dohā 27. septembrī sākās 2019. gada pasaules čempionāts vieglatlētikā, kurā piedalās arī 12 Latvijas sportisti. Čempionāts notiks desmit dienas, sadalot medaļu komplektus 49 disciplīnās. Diemžēl čempionātā nevar piedalīties viena no Latvijas labākajām sportistēm – Laura Ikauniece, kas gatavojoties sacensībām, guvusi savainojumu.

Dohā vakarā temperatūra bija 34 grādi pēc Celsija, bet mitrums – 70%. Vidējo distanču skrējēja **Līga Velvere** sasniedza pusfinālu 800 metru distancē. Pēc viņas sacīta, karstie klimatiskie apstākļi ietekmējuši rezultātu. Sākusies svīšana un nav bijis ko elpot. Velveri – 18. rezultāts, startēja 24 dalībnieces.

Līga Velvere 800 metru distancē pusfināla skrējienā finišēja pēdējā un finālā netika. Priekšsacīkstes pārvarējusi Velvere finišēja pēc divām minūtēm un 6,99 sekundēm, skrējienā ievērojami atpaliekot no pārējām dalībniecēm. Pusfināla kopvērtējumā Velvere ieguva 23. vietu 24 skrējēju konkurencē. Skrējienā ātrākā bija amerikāniete Raevina Rodžersa, finišējot pēc minūtes un 59,57 sekundēm. Finālā iekļuva pa divām ātrākajām trīs pusfināla skrējēju dalībniecēm, kā arī divu labāko rezultātu īpašnieces pārējo pretendentu konkurencē.

Vesera metēja **Laura Igaune** nesasniedza finālu. Igaune kvalifikācijā veseri meta 67,14, 67,77

un 66,39 metru tālumā, ar ko nebija gana fināla sasniegšanai. Kvalifikācijas normu 72,0 metrus sasniedza deviņas sportistes, bet vēl trīs vesera metējas finālā iekļuva ar rezultātu. Lai iekļūtu finālā, pietika ar 71,35 m tālu metienu, bet Igaunes personiskais un valsts rekords ir šogad maijā sasniegtie 73,56 metri. Ar savu rezultātu viņa ieņēma 22. vietu 30 sportistu konkurencē.

Latvijas šotājs **Arnis Rumbeniņš** Dohā pasaules čempionātā vieglatlētikā izcīnīja 21. vietu smagajā 50 km distancē, bet Ruslans Smolonskis tika diskvalificēts. Atlētiem šajā distancē bija jācīnās ne tikai ar konkurentiem, bet arī ar Kataras svelmi, jo pat naktī termometra stabiņš nenoslīdēja zem 30 grādiem pēc Celsija, turklāt gaisa mitrums bija aptuveni 75%.

Arnis Rumbeniņš // Foto: AFP/LETA

Rumbeniņš finišēja pēc četrām stundām 28 minūtēm un 18 sekundēm. Grūtajos laika apstākļos Rumbeniņa rezultāts uzskatāms par labu. Startēja 46 vīri, līdz finišam tika 28. Abi Latvijas šotāji pasaules čempionāta normatīvu izpildīja maijā Eiropas kausa sacensībās. Rumbeniņš ar trim stundām 57 minūtēm un deviņām sekundēm ir pasaulē 64. labākā rezultāta īpašnieks, bet Smolonskis ar trim stundām 58 minūtēm un 35 sekundēm ieņēma 77. pozīciju.

Latvijas šķēpmetēja **Madara Palameika**, **Anete Kociņa** un **Lina Mūze** neveiksmīgi aizvadīja kvalifikācijas sacensības un neiekļuva finālā. Lai kvalificētos finālam, šķēpu vajadzēja mest vismaz 60,90 metrus tālu, kvalifi-

kācijas norma bija 63,50 m. Palameika labākajā metienā sasniedza 59,95 m, Kociņa – 56,70, Mūze – 55,11. Pēc kvalifikācijas sacensību noslēguma kļuva zināms, ka Palameika pasaules čempionātu noslēgusi 18., Kociņa – 24. un Mūze – 27. vietā. Šķēpmēšanas sacensībās piedalījās 31 sportiste, bet finālā iekļuva 12 labākās.

JĀNIS VIŠKERS IERAKSTĀS
MARATONA VĒSTURĒ

Ģarā distanču skrējējs **Jānis Višķers** Berlīnes maratonā sasniedza trešo visu laiku labāko rezultātu. Višķers finišēja pēc divām stundām 16 minūtēm un 59 sekundēm, kas viņam ir personīgais rekords un dalīts trešais labākais rezultāts Latvijas vēsturē.

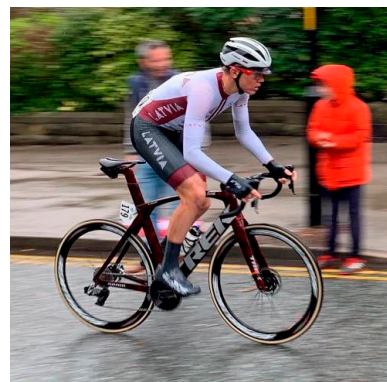

Višķers finišēja 53. vietā. **Aigars Matisons** ar rezultātu divas stundas 38 minūtes un 45 sekundes ierindojās 414. Uzvarēja Etiopijas skrējējs Kenenisa Bekele – 2:01:41, tikai par divām sekundēm atpaliekot no pasaules rekorda, kurā pērn turpat Berlīnē sasniedza Eliuds Kipčoge.

Dāmu konkurencē **Ilona Marhele** (2:42:30) ierindojās 39., **Lelde Neimande** (2:49:31) – 65. vietā.

TOMS SKUJIŅŠ:
VARAM CĪNĪTĪES PAR
AUGSTĀM VIETĀM

Latvijas šosejas riteņbraucējs **Toms Skujiņš** Lielbritānijā izcīnīja 21. vietu pasaules čempionāta grupas braucienā. Tas ir labākais sasniegums Latvijai kopš 2000. gada, kad triumfēja Ro-

māns Vainšteins. Riteņbraucējiem bija jāveic 262 kilometri no Lidsas līdz Herogeitai, pārvarot vienu kāpumu, bet distancē otrajā pusē veicot septiņus aplū galamērķa apkārtnē.

Svētdien Jorkšīru piemeklēja pamatīgas lietusgāzes un bija drēgns laiks, kas apgrūtināja braukšanu. Skujiņš bija starp riteņbraucējiem, kuri aptuveni 30 kilometrus pirms finiša centās ķert liderus. Lai arī sākumā starpība nebija pārāk liela, pāņkt uzvarētāja dāņa Mada Pedersena grupu neizdevās, kaut arī Skujiņš bija pats aktīvākais sekotājs.

Pēc grūtā brauciena Toms Skujiņš bija ļoti gandarīts: "Ir prieks liels par to, ka varēju izlasei un latviešu nācijai parādīt, ka mēs varam cīnīties par augstām vietām. Es ceru, ka šī ticība mūsos tikai augs un palīdzēs sasniegt labus rezultātus nākamajā gadā. Ceru, ka varēsim aizsūtīt vairāk braucējus un federācijai izdosies sagādāt budžetu. Vieta labāko desmitniekā vairs galīgi nav tālu. Ir gandarījums par paveikto, bet vienmēr gribas labāk!"

MOTOSPORTS

Latvijas motokrosa izlase, kuras sastāvā ir Pauls Jonass, Toms Macuks un Dāvis Ivanovs, Aenas trasē Nīderlandē izcīnīja astoto vietu Nāciju kausā. Astotā

pozīcijā par motokrosa olimpiskajām spēlēm dēvētajās sacensībās Latvijas izlasei ir visu laiku labākais rezultāts.

Par čempioniem tika kronēti mājinieki Nīderlandes motosportisti, kuri no troņa gāzuši frančus. Kopvērtējumā ar 18 punktiem uzvarēja Nīderlandes izlase, otro vietu ar 47 punktiem guva Beļģija, bet trešā ar 58 punktiem bija Lielbritānija. Augsto ceturto vietu ar 64 punktiem izcīnīja Igaunija, bet Latvija ar 73 punktiem bija astotajā pozīcijā, pirmajam piecniekam zaudējot piecus punktus. Sacensību laikā Aenas trasē pamatīgi lija, tādējādi bija dubļains segums un ļoti sarežģīti braukšanas apstākļi.

DAŽOS VĀRDOS

• Portugāles galvaspilsētā Lisabonā norisinājās Starptautiskās tenisa federācijas (ITF) kongress, kurā piedalījās vairāk nekā 350 nacionālajām tenisa federācijām. Kongresa laikā Starptautiskās tenisa federācijas augstāko apbalvojumu "Par ieguldījumu tenisa attīstībā" saņēma Latvijas tenisa savienības prezidents **Juris Savickis** (*attēlā pa kreisi*).

• Šoruden skolas solā atgriez-

ties gatavojas bijušais basketbolists **Kristaps Valters**. Septembrā sākumā viņš saviem sekotājiem Instagram vietnē pavēstījis, ka iestāties akadēmijā. "Oficiāli esmu iestāties Latvijas Sporta pedagogijas akadēmijā," savus sekotājus uzrunājis Valters.

P. Karlsons

PAZIŅOJUMI

VĀCIJA

DIEVKALPOJUMI

Frankfurtē pie Mainas, Emmaus draudzes baznīcā, *Alt-Eschersheim* 22, *Frankfurt-Eschersheim* dievkalpojums **8. decembrī** plkst. 14. Dievkalpojumus vadīs mācītājs Rolands Eimanis. Pēc dievkalpojuma – kopīgs kafijas un tējas galds Draudzes namā. Informācija par dievkalpojumiem atrodama arī Frankfurtes latviešu biedrības mājaslapā: <http://frankfurteslatviesi.lv/dievkalpojumi>.

Virburgā, *Deutschauskirche, Am Schottenanger* 2, sestdien, **5. oktobrī**, plkst. 13.30 Pļaujas svētku dievkalpojums. Māc. Elmārs Ernsts Rozītis un mūsu jaunais iecirkņa mācītājs Rolands Eimanis. Sekos kafijas galds draudzes telpās – kā arvien, arī bērni laipni aicināti.

Štūtgartē, Vecās Pils kapellā, *Schlosskirche, Am Schillerplatz*, svētdien,

6. oktobrī, plkst. 15 Pļaujas svētku dievkalpojums ar dievgaldū. Māc. Elmārs Ernsts Rozītis. Sekos draudzes sapulce senās sakristejas telpās, draudzes pēcpusdienas ietvaros.

Hanoverā, Markus baznīcas draudzes namā, *Hohenzollernstr. 54*, **6. oktobrī** plkst. 14 dievkalpojums ar dievgaldū. Kalpo diak. L. Urdze. Pēc dievkalpojuma pārrunas pie kafijas galdā.

Memmingenā, Kristus baznīcā, *Dunantstr. 8*, svētdien, **13. oktobrī**, plkst. 11.15 Pļaujas svētku dievkalpojums. Māc. Elmārs Ernsts Rozītis. Sekos kafijas galds draudzes namā.

Oldenburgā, Ohmstedes baznīcas draudzes namā, *Butjadinger Str. 59*, **20. oktobrī** plkst. 11 dievkalpojums ar dievgaldū un bērnu kristībām. Kalpo diak. L. Urdze, pie ērģelēm Dr. A. Rosenbergs. Pēc dievkalpojuma kafijas galds.

Bekhofas latv. baznīcā (*Am Beckhof 44, Bielefeld*), **27. oktobrī** plkst.

14.30 dievkalpojums ar dievgaldū. Kalpo diak. L. Urdze. Pēc dievkalpojuma kafijas galds draudzes namā.

ZVIEDRIJA

Upsalas draudzē sestdien, **5. oktobrī**, plkst. 14 Pļaujas svētku dievkalpojums Vindhems baznīcā.

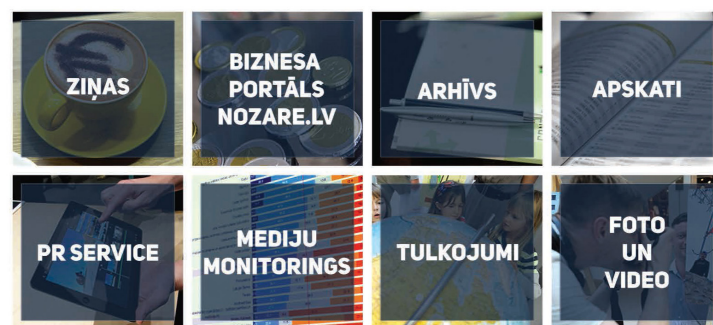
Stokholmas ev. lut. draudzē Zviedrijā svētdien, **6. oktobrī**, plkst. 14 Pļaujas svētku dievkalpojums. Pēc dievkalpojuma tradicionālā loterija.

307_{LV}

Sludinājumus un reklāmu laikrakstā iesniedz ērti arī no sava tālrunā!

Latvijas Nāciju kausa motokrosā izlase – Toms Macuks (no kreisās), Dāvis Ivanovs un Pauls Jonass

LETA
nacionālā informācijas aģentūra

Marijas iela 2, Rīga, LV – 1502

marketing@leta.lv

+371 – 672 225 09

www.leta.lv